

BỘ CÔNG CỤ GIÁM SÁT VÀ ĐÁNH GIÁ SỰ THAM GIA CỦA TRẺ EM

TẬP 4

Hướng dẫn 10 bước giám sát
và đánh giá sự tham gia của
trẻ em

Tổ chức Save the Children (Cứu trợ trẻ em) hoạt động tại hơn 120 quốc gia. Chúng tôi giúp trẻ em có một cuộc sống tốt đẹp hơn. Chúng tôi đấu tranh cho quyền của trẻ em. Chúng tôi hỗ trợ trẻ em phát triển hết tiềm năng của mình.

Bộ công cụ này được biên soạn bởi Gerison Lansdown và Claire O’Kane

Lời cảm ơn

Rất nhiều trẻ em và thanh thiếu niên, người lớn và các cơ quan đã có những đóng góp đáng kể trong việc định hình và cải thiện bộ công cụ này. Chúng tôi thành thật xin lỗi vì không thể đề cập hết tất cả tên từng người, nhưng chúng tôi thực sự đánh giá cao những đóng góp quan trọng của những người đồng hành cùng chúng tôi.

Chúng tôi đặc biệt tri ân các thành viên ủy ban chỉ đạo đã định hướng và hướng dẫn quá trình thí điểm liên cơ quan trong khoảng thời gian hai năm: Kavita Ratna (Tổ chức Concerned for Working Children), Alana Kapell (Văn phòng Đại diện Đặc biệt về Bạo hành Trẻ em), Bill Badham (Các công trình nghiên cứu về Sự tham gia), Sara Osterland, Sarah Stevenson, Vera Gahm và Elspeth Bo (Plan International), Rachele Tardi Forgacs, Bill Bell và Hannah Mehta (Save the Children), Miriam Kramer và Judith Diers (UNICEF), Phillipa Lei và Paul Stephenson (World Vision). Chúng tôi cũng xin cảm ơn sự đóng góp của Anne Crowley, Jo Feather, Tricia Young, Clare Hanbury, Ravi Karkara, Annette Giertsen và Monica Lindvall.

Chúng tôi cũng đánh giá cao những nỗ lực to lớn của các đầu mối và các cơ quan tham gia vào quá trình thí điểm và tham gia hội thảo đánh giá toàn cầu ở Ghana: James Boyon, Gbedzonie Akonasu, Gift Bralaye Ejemi, Gabriel Semeton Hunge, Phong trào chống Lao động Trẻ em châu Phi và Tổ chức Thanh niên Nigeria Roshini Nuggehalli và Anitha Sampath, Tổ chức Concerned for Working Children, Ấn Độ Nohemi Torres và Harry Shier, CESESMA Nicaragua

Lucy Morris và Brussels Mughogho, Tổ chức EveryChild Malawi. Edwin John, nCn, Ấn Độ. Jose Campang và Helen Maralees, Plan Guatemala Santiago Devila, Plan Mỹ Latinh và các đồng nghiệp và đối tác của Plan ở Cộng hòa Dominica, Ecuador, El Salvador, Honduras và Paraguay Alice Behrendt, Plan International Senegal, Francis Salako, Akakpo Dofoe Kafui, Ali Essoh, Kegbao Fousseni, Plan Togo Dev Ale, Save the Children Nepal và Gurung Devraj, Tuki Nepal Clare Back, Rebecca Lawson và Zoe Davidson, Save the Children

Gourory Dery, Mary Appiah, Faustina Tietaah, Eugenia Atami, Cecilia Andersen, Philip Boadu, Doris Adjoa Arkoh Tetteh, Moses gbeke và Phillipa Nkansah, World Vision Ghana Manyando Chisenga, Ifuna Simushi, Ignatius Mufwidakule, World Vision Zambia Stella nkuramah-Ababio và Juliane Simon, World Vision

Chúng tôi cũng đánh giá cao tổ chức Quỹ Oak (Oak Foundation) đã tài trợ cho việc thí điểm và phát triển bộ công cụ, đồng thời cảm ơn sự cống hiến đặc biệt và nhất quán của tổ chức trong việc thúc đẩy sự thể hiện chân thật tiếng nói của trẻ em. Chúng tôi muốn cảm ơn nhóm công tác trong Chương trình Chống Lạm dụng Trẻ em, đặc biệt là Jane Warburton, Fassil Mariam và Anastasia Anthopoulos.

Chúng tôi cũng xin cảm ơn Ravi Wickremasinghe, Sue Macpherson và Bharti Mepani của Save the Children đã hỗ trợ các công đoạn cuối cùng để hoàn thành ấn phẩm.

Xuất bản bởi
Tổ chức Cứu trợ Trẻ em (Save the Children)
1 St John's Lane London EC1M 4AR
UK
+44 (0)20 7012 6400
savethechildren.org.uk

Xuất bản lần đầu năm 2014

© Quỹ Cứu trợ Trẻ em 2014

Save the Children là tổ chức từ thiện được đăng ký ở Anh và xứ Wales (213890) và Scotland (SC039570). Mã đăng ký tổ chức số 178159

Dịch và in ấn bởi
Trung tâm Phát triển Nông thôn miền Trung (CRD) Việt Nam
Số 102 Phùng Hưng, Huế, Thừa Thiên Huế
ĐT: 0234 3529749
Web: <http://crdvietnam.org>

Ảnh bìa: Các thành viên của Child Brigade, một tổ chức của lao động trẻ em và trẻ em đường phố tại Bangladesh. (Ảnh: Ken Hermann)

Thiết kế bởi Công ty thiết kế Grasshopper

NỘI DUNG

Giới thiệu	1
Bước 1 Xác định chương trình và các mục tiêu cần giám sát và đánh giá	2
Bước 2 Thiết lập hỗ trợ và tạo dựng đồng thuận	5
Bước 3 Thiết lập nhóm giám sát và đánh giá nòng cốt	8
Bước 4 Xây dựng năng lực cho nhóm giám sát và đánh giá nòng cốt	12
Bước 5 Phát triển hoặc tích hợp kế hoạch GS&ĐG	20
Bước 6 Giới thiệu GS&ĐG sự tham gia của trẻ em cho các bên liên quan	26
Bước 7 Thu thập dữ liệu hiện trạng ban đầu	27
Bước 8 Sử dụng các công cụ để thu thập dữ liệu, phản ánh và phân tích phạm vi, chất lượng và kết quả sự tham gia của trẻ em	29
Bước 9 Tư liệu hóa và báo cáo tiến trình và kết quả	31
Bước 10: Xây dựng kế hoạch hành động dựa trên kết quả và phản hồi đến các bên tham gia chính	37
Phụ lục Giải thích các thuật ngữ sử dụng trong giám sát và đánh giá	40
Chú giải	44

Một thành viên của Child Brigade, một tổ chức vì trẻ đường phố và lao động trẻ em ở Bangladesh. Khẩu hiệu của họ là "Hãy sát cánh và đoàn kết với nhau"

GIỚI THIỆU

Tập sách này giới thiệu bộ hướng dẫn gồm 10 bước để giúp bạn triển khai quy trình GS&ĐG (GS&ĐG) có sự tham gia với trẻ em và các bên tham gia chính khác. Cuốn sách này hỗ trợ cho việc lập kế hoạch và triển khai thực tế của **Tập 3 Phương pháp đánh giá phạm vi, chất lượng và kết quả sự tham gia của trẻ em**. Sách đưa ra các hướng dẫn cho trẻ em, thanh thiếu niên và các bên tham gia khác xác định các mục tiêu và chỉ báo liên quan để làm căn cứ đánh giá tiến độ dự án. Sách cũng đưa ra các chỉ dẫn hỗ trợ việc thu thập, tư liệu hóa và phân tích các dữ liệu một cách hệ thống của các kết quả GS&ĐG.

HƯỚNG DẪN SỬ DỤNG TẬP SÁCH

Tập sách này sẽ giới thiệu đến bạn từng bước cụ thể trong 10 bước mà bạn cần bám sát để triển khai hoạt động GS&ĐG có sự tham gia về sự tham gia của trẻ em trong các chương trình mà trẻ quan tâm. Thông qua đó, bạn sẽ tìm thấy các nghiên cứu trường hợp từ các tổ chức đã thí điểm bộ công cụ này để hiểu sâu hơn về việc làm thế nào bạn có thể tiếp cận các giai đoạn khác nhau.

Sách cũng bao gồm một phụ lục về định nghĩa của các từ và cụm từ quan trọng sử dụng trong GS&ĐG.

TỔNG QUAN VỀ 10 BƯỚC

Bước 1: Xác định chương trình và các mục tiêu cần GS&ĐG

Bước 2: Thiết lập hỗ trợ và tạo dựng đồng thuận

Bước 3: Thiết lập nhóm GS&ĐG nòng cốt

Bước 4: Xây dựng năng lực cho nhóm GS&ĐG nòng cốt

Bước 5: Phát triển hoặc tích hợp kế hoạch GS&ĐG

Bước 6: Giới thiệu phương pháp GS&ĐG sự tham gia của trẻ em cho các bên liên quan

Bước 7: Thu thập dữ liệu ban đầu

Bước 8: Sử dụng các công cụ để thu thập dữ liệu, phản ánh và phân tích phạm vi, chất lượng và kết quả tham gia của trẻ em

Bước 9: Tư liệu hóa và báo cáo tiến trình và kết quả

Bước 10: Xây dựng kế hoạch hành động dựa trên kết quả và phản hồi đến các bên tham gia chính

BƯỚC 1 XÁC ĐỊNH CHƯƠNG TRÌNH VÀ CÁC MỤC TIÊU CẦN GIÁM SÁT VÀ ĐÁNH GIÁ

Bạn muốn đánh giá gì? (Các) Chương trình* nào bạn định GS&ĐG để tìm ra phạm vi, chất lượng và kết quả tham gia của trẻ em? Những mục đích và mục tiêu chính của chương trình là gì? Sự tham gia của trẻ em là mục đích chính hay chỉ là phương cách để đạt được những kết quả khác? Mỗi chương trình đều có những mục đích và mục tiêu khác nhau. Bạn sẽ cần đánh giá các kết quả liên quan tới sự tham gia của trẻ em theo các mục tiêu mà chương trình đặt ra về sự tham gia của trẻ em.

Chúng tôi khuyến khích bạn, nếu có thể, nên thu thập dữ liệu hiện trạng ban đầu khi bắt đầu chương trình. Dữ liệu hiện trạng ban đầu là dấu mốc để so sánh bất cứ sự thay đổi nào. Chúng là những dữ liệu về tình hình trước hoặc khi bắt đầu chương trình, làm căn cứ để đo lường các thay đổi. Dữ liệu hiện trạng ban đầu nên được thu thập theo bộ chỉ báo mà bạn đã thiết lập nhằm đo lường thay đổi trong chương trình (xem thêm Bước 7 trong Tập này).

Chúng tôi khuyến khích bạn tận dụng tối đa các cơ hội để phát triển **hệ thống và quá trình GS&ĐG hiện có trong tổ chức bạn**. Vì vậy, chúng tôi cũng khuyến khích bạn đánh giá lại các hệ thống, quy trình, kế hoạch và phương pháp GS&ĐG hiện có. Bạn có thể xác định các chỉ báo, nguồn thông tin và công cụ GS&ĐG liên quan để hỗ trợ thu thập và phân tích thông tin về phạm vi, chất lượng và kết quả tham gia của trẻ em.

Tập 3 cung cấp các chỉ báo GS&ĐG phạm vi và chất lượng tham gia của trẻ em. Tuy nhiên, mỗi tổ chức hoạt động vì sự tham gia của trẻ em cần xác định chỉ báo kết quả một cách cụ thể và phù hợp với chương trình của riêng mình.

PHÁT TRIỂN CÁC CHỈ BÁO KẾT QUẢ

Đối với mỗi chương trình cụ thể, bạn cần cân nhắc và thống nhất các mục tiêu về sự tham gia của trẻ em để xác định hay phát triển các chỉ báo liên quan đến việc GS&ĐG kết quả tham gia của trẻ em.

Tập 3 trình bày hai loại kết quả GS&ĐG chính (xem trang 27-29 của **Tập 3**):

- 1. Kết quả về hành vi và thái độ:** những kết quả gắn liền với sự tham gia của trẻ có tác động đến những ai liên quan trực tiếp hoặc gián tiếp hoặc bị tác động bởi các sáng kiến tham gia – ví dụ: trẻ em, bố mẹ hay người chăm sóc/giám hộ, nhân viên của các tổ chức hỗ trợ hoặc các thành viên cộng đồng rộng hơn.

* Thuật ngữ “chương trình” được sử dụng xuyên suốt trong Tập này, có hàm ý bao gồm cả “các dự án” hay “các sáng kiến”.

2. Các kết quả ở quy mô lớn hơn: những kết quả thể hiện rằng một thay đổi cụ thể đã diễn ra trong cộng đồng, hoặc ở cấp độ địa phương hoặc quốc gia, như là kết quả có được từ sự tham gia của trẻ.

Vui lòng xem thêm hộp dưới đây về các ví dụ của hai loại kết quả.

LƯU Ý QUAN TRỌNG

- Một điều mang tính quyết định là các chỉ báo phải liên quan đến mục tiêu chương trình cụ thể của bạn.
- Một điều quan trọng nữa đó là một số chương trình xem sự tham gia của trẻ là mục đích, là kết quả mong muốn. Tuy nhiên, trong các chương trình khác, sự tham gia của trẻ có thể được xem như là một phương cách để đạt được các kết quả khác, ví dụ như tăng cường sự bảo vệ (xem trang 7 của **Tập 3**).
- Khi đánh giá các kết quả ở phạm vi bên ngoài, cần phải xác định bối cảnh, tình hình liên quan khi bắt đầu chương trình. Việc này sẽ cho bạn dữ liệu ban đầu, làm cơ sở cho việc GS&ĐG những thay đổi.

VÍ DỤ VỀ CÁC CHỈ BÁO KẾT QUẢ HÀNH VI VÀ PHẠM VI BÊN NGOÀI

Những ví dụ sau đây được cung cấp bởi Save the Children Nepal và các đối tác địa phương tham gia vào các dự án tạo ra môi trường bảo vệ trẻ em (CPEC) và bảo trợ xã hội nhạy cảm với trẻ em (CSSP).

Chỉ báo kết quả hành vi và thái độ

- Trẻ em được trao quyền, tự tin và tăng cường năng lực
- Các tổ chức phi chính phủ (PCP) nhận thức rằng quá trình tham gia là quan trọng trong việc thu được các kết quả có chất lượng ngay từ giai đoạn chuẩn bị cho đến các hoạt động tiếp nối về sau
- Văn hóa của các tổ chức PCP có những thay đổi tích cực, hướng đến việc lập kế hoạch và xây dựng năng lực cho các nhân viên làm việc với các nhóm trẻ em

Chỉ báo kết quả phạm vi bên ngoài

- Tỷ lệ trẻ em nhập học tăng lên (CSSP)
- Nguồn lực cho chương trình của trẻ em từ Ủy ban Phát triển Thôn và các tổ chức (CSSP) tăng lên
- Sự tham gia vào việc ngăn chặn nạn tảo hôn (CPEC) tăng lên
- Hòm thư phản ánh (CPEC) và hộp công cụ (CPEC) được quản lý tốt hơn

BÀI HỌC TỪ NỖ LỰC CỦA MỘT CƠ QUAN CHÍNH PHỦ Ở AI-LEN KHI MỜI TRẺ EM VÀ THANH THIẾU NIÊN THAM GIA MỘT NGHIÊN CỨU VỀ HÀNH VI SỨC KHỎE

Bộ các Vấn đề về Trẻ em và Thanh thiếu niên Ai-len (DCYA) có trách nhiệm đảm bảo rằng trẻ em và thanh thiếu niên dưới 18 tuổi có tiếng nói trong việc thiết kế, cung cấp và giám sát các dịch vụ và chính sách quốc gia và địa phương có ảnh hưởng đến cuộc sống của trẻ em. Đơn vị công tác về Sự tham gia của Công dân thuộc DCYA đã xây dựng các cơ chế hiệu quả cho sự tham gia của trẻ em trong quá trình ra quyết định, tham vấn và đối thoại với trẻ em và thanh thiếu niên và cơ quan này cũng phát triển chính sách dựa vào bằng chứng trên cơ sở tiếp thu các thực hành tốt nhất của quốc gia và quốc tế.

Ai-len phối hợp với tổ chức Y tế Thế giới (WHO) thực hiện khảo sát Hành vi Sức khỏe của Trẻ em đến trường. Mục đích của nghiên cứu nhằm có được hiểu biết mới và tăng cường hiểu biết về sức khỏe và tình trạng hạnh phúc, hành vi sức khỏe và bối cảnh xã hội của thanh thiếu niên.

Trong suốt năm 2011, nhóm khảo sát đã tiếp cận Đơn vị công tác vì sự Tham gia của Công dân để tiếp nhận lời khuyên về việc làm thế nào có thể mời trẻ em và thanh thiếu niên tham gia một cách toàn diện hơn vào quy trình khảo sát. Đơn vị này đã đề xuất rằng hình thức tham gia có ý nghĩa nhất là mời trẻ em và thanh thiếu niên tham gia ngay từ những giai đoạn đầu. Họ đề xuất nên mời trẻ em xác định phạm vi và các câu hỏi nghiên cứu và tham gia vào tất cả các giai đoạn của quá trình nghiên cứu. Hai bên đã phân bổ nguồn nhân lực và tài chính để đóng góp vào việc thực hiện sáng kiến này.

Một thành viên ban điều hành trẻ em toàn cầu của Save the Children.

BƯỚC 2 THIẾT LẬP HỖ TRỢ VÀ TẠO DỰNG ĐỒNG THUẬN

Dù bạn đang làm việc trong một cơ quan chính phủ, phi chính phủ hay một tổ chức cộng đồng, bạn sẽ cần có được sự quan tâm, cho phép, hỗ trợ và cam kết (đồng thuận) ngày một tăng từ phía các bên tham gia chính, cả trong nội bộ lẫn bên ngoài, bao gồm trẻ em, người lãnh đạo cộng đồng, các cơ quan có thẩm quyền ở địa phương và trung ương và các tổ chức dân sự. Sự đồng thuận về mặt thể chế (hỗ trợ từ tất cả các cấp của tổ chức) là cần thiết để đảm bảo rằng bạn có thể huy động đủ nguồn nhân lực, tài lực và vật lực để triển khai các quá trình GS&ĐG có hệ thống và có sự tham gia, cũng như để thực hiện các nhiệm vụ cần thiết tiếp nối về sau.

SỰ HỖ TRỢ VÀ ĐỒNG THUẬN TRONG NỘI BỘ

Mỗi cơ quan chính quyền hay tổ chức PCP đều có lịch sử, tầm nhìn, mục tiêu, cấu trúc tổ chức và khung hoạt động để huy động sự tham gia của nhiều bên tham gia khác nhau trong các ngữ cảnh đa dạng. Đạt được sự đồng thuận về thể chế sẽ giúp bạn tận dụng có hiệu quả, bền vững bộ công cụ và xác định cách thức tốt nhất để phát triển cấu trúc tổ chức, bộ máy và quy trình sẵn có nhằm thúc đẩy các quá trình GS&ĐG có hệ thống để thúc đẩy sự tham gia ý nghĩa và hiệu quả của trẻ em và các bên tham gia khác.

Khi bắt đầu quá trình, việc quan trọng là dành thời gian đọc và hiểu hết bộ công cụ (**Tập 1-6**) để xem chúng có thể hỗ trợ cho công việc của bạn như thế nào, hiểu được loại thông tin bạn cần thu thập, đồng thời làm quen với các công cụ giúp bạn đánh giá phạm vi, chất lượng và kết quả sự tham gia của trẻ em.

Nếu cần thiết, bạn có thể biên dịch và chia sẻ **Tập 3** (Phương pháp đánh giá phạm vi, chất lượng và kết quả của sự tham gia), **Tập 4** (Hướng dẫn 10 bước để GS&ĐG có sự tham gia) và **Tập 5** (các công cụ) sang tiếng địa phương và/hoặc xây dựng các phiên bản dễ tiếp cận khác (như chữ Braille cho người khiếm thị) để giúp bộ công cụ này dễ tiếp cận hơn đối với trẻ em, thanh thiếu niên và các nhân viên, gồm cả những người bị khuyết tật giác quan.

SỰ HỖ TRỢ VÀ ĐỒNG THUẬN TỪ BÊN NGOÀI

Khi chuẩn bị GS&ĐG phạm vi, chất lượng và kết quả sự tham gia của trẻ em, một điều cũng quan trọng nữa đó là thảo luận và hiểu được bối cảnh chính trị-xã hội và văn hóa nơi bạn đang làm việc. Bối cảnh ảnh hưởng đến cơ hội tham gia và vì vậy cũng ảnh hưởng đến các nhân tố được xem xét để đo lường sự thành công. Hiểu được bối cảnh có thể giúp bạn xác định bên tham gia nào cần được thông tin về chương trình và tham gia vào quy trình GS&ĐG. Trẻ em tham gia vào các cuộc thảo luận sẽ đóng góp hữu ích, giúp xác định và liệt kê các bên tham gia liên quan, bao gồm cả những người có tác động đến các quyết định có thể ảnh hưởng đến cuộc sống của trẻ em.

Hiểu bối cảnh cũng giúp bạn xác định các mối đe dọa, thách thức và nguy cơ bạn có thể gặp phải trong quá trình thực hành GS&ĐG có sự tham gia, nhờ thế bạn có thể xây dựng các chiến lược để khắc phục, giảm thiểu. Ví dụ, tăng cường nhận thức có thể là điều cần thiết để khắc phục những phản đối của người lớn đối với sự tham gia của trẻ em, kể cả trong quá trình GS&ĐG. Bạn nên tổ chức các hoạt động để định hướng và làm cho các bên tham gia chính nhận thức rõ hơn để tăng cường sự quan tâm, đồng thuận, hỗ trợ và cam kết của họ đối với quá trình GS&ĐG có sự tham gia.

XÁC ĐỊNH VÀ VẬN ĐỘNG CÁC NGUỒN LỰC CẦN THIẾT

Bạn sẽ cần đảm bảo về tài lực, vật lực và nhân lực cần thiết để hỗ trợ quá trình GS&ĐG có sự tham gia, kể cả nhóm nòng cốt (xem Bước 3). Khi chuẩn bị chi phí và các nguồn lực khác, cần tính đến:

- Việc định hướng nhân viên và các bên tham gia mở rộng về GS&ĐG sự tham gia của trẻ em
- Xây dựng năng lực cho những trẻ em và người lớn là thành viên nhóm GS&ĐG nòng cốt
- Các trang thiết bị cần có cho các hoạt động GS&ĐG (ví dụ: vở, bảng dựng, nhãn dán ghi chú, viết, ảnh, hộp lưu hồ sơ và máy tính)
- Các chi phí vận chuyển và giải khát có thể phát sinh khi tập hợp các bên liên quan với nhau để tham gia vào các hoạt động GS&ĐG, thảo luận hay phỏng vấn
- Các cuộc họp định kỳ của nhóm GS&ĐG nòng cốt
- Các hội thảo phân tích và xây dựng kế hoạch hành động GS&ĐG với các bên liên quan chính
- Báo cáo và tư liệu hóa các phát hiện chính (bao gồm chi phí xây dựng một báo cáo tóm tắt thân thiện với trẻ em)
- Việc ẩn hành các sản phẩm về kết quả GS&ĐG.

Bạn cũng nên xem xét đến nhu cầu của trẻ em khuyết tật, đảm bảo có sẵn ngân sách để mời các em tham gia vào các hoạt động GS&ĐG – ví dụ: thuê một địa điểm dễ tiếp cận; xây dựng các bản dịch sang chữ Braille cho trẻ khiếm thị; hay đảm bảo có các hỗ trợ thích hợp cho thanh thiếu niên khuyết tật về vận động hoặc ngôn ngữ.

Một nghiên cứu viên nhí đang phỏng vấn về tình hình tôn trọng quyền trẻ em trong trường học ở La Dalia, Nicaragua.

ĐẢM BẢO SỰ TIẾP CẬN TOÀN DIỆN

Bạn cần tìm hiểu hoàn cảnh và độ tuổi của trẻ và thanh thiếu niên có thể được mời tham gia và mời các em tham gia việc lập kế hoạch từ những giai đoạn đầu tiên để làm sao các quy trình và phương pháp GS&ĐG phù hợp với nhu cầu của trẻ em. Việc định hướng cho một nhóm trẻ em mở rộng về quá trình GS&ĐG dự kiến diễn ra sẽ giúp trẻ em và thanh thiếu niên có thông tin để ra quyết định về việc đề cử và bầu chọn trẻ em trai hay trẻ em gái nào tham gia vào nhóm GS&ĐG nòng cốt.

TẦM QUAN TRỌNG CỦA SỰ TIẾP CẬN TOÀN DIỆN

Bạn nên nỗ lực tối đa để mời các trẻ em gái và trẻ em trai có hoàn cảnh và độ tuổi khác nhau tham gia vào quá trình GS&ĐG có sự tham gia, đặc biệt là những trẻ bị thiệt thòi hay ít được tham gia nhất trong xã hội và trẻ em khuyết tật.

Tất cả trẻ em và thanh thiếu niên nên được tiếp cận dựa trên năng lực và thể mạnh của họ. Nhiều công cụ hiện có (xem **Tập 5**) có thể áp dụng cho trẻ em mắc một số loại khuyết tật và khi cần thiết có thể điều chỉnh các quá trình và công cụ cho phù hợp với bối cảnh địa phương và nhu cầu cá nhân lẫn tập thể của trẻ em. Bạn có thể thiết lập hoặc củng cố quan hệ đối tác với các tổ chức hỗ trợ người khuyết tật để có được sự hướng dẫn và tiếp cận tốt hơn hướng đến sự tham gia ý nghĩa của trẻ em khuyết tật.

Trẻ em khuyết tật không phải là một nhóm đồng nhất. Trẻ em khuyết tật là những em có một hoặc nhiều khuyết tật lâu dài mà khi kết hợp với các rào cản về thể chất, xã hội, kinh tế và văn hóa, có thể làm giới hạn khả năng tham gia đầy đủ vào đời sống xã hội của các em như những trẻ em thông thường khác. Bạn cần cân nhắc về việc mời những trẻ em thuộc các nhóm sau và những hoạt động mà các em có thể tham gia: trẻ em khuyết tật vận động (ví dụ như trẻ sử dụng xe lăn); trẻ chịu các vấn đề về tinh thần như trầm cảm; trẻ em khuyết tật trí tuệ hoặc khả năng học tập; trẻ em khuyết tật giác quan (trẻ khiếm thính, khiếm thị, hay cả khiếm thính lẫn khiếm thị). Bạn cũng cần tính đến và nhận biết nhiều khía cạnh, hình thức hạn chế sự tham gia của trẻ và có thể ảnh hưởng đến cuộc sống của các trẻ này (ví dụ như một bé gái đường phố và bị khuyết tật).

Trong một nhóm làm việc có các bạn bị đa khuyết tật hoặc khuyết tật khả năng học tập nghiêm trọng, mỗi em có thể có cách giao tiếp của riêng mình. Ở giai đoạn chuẩn bị, bạn có thể cần nỗ lực hơn để hiểu về các cách thức giao tiếp mà các trẻ em và thanh thiếu niên khác nhau có thể sử dụng và điều chỉnh các công cụ và phương pháp cho phù hợp với nhu cầu và năng lực cụ thể của các em (xem thêm hướng dẫn tại trang 16-19). Khi làm việc với trẻ em khuyết tật trí tuệ hay đa khuyết tật, có thể sẽ hữu ích nếu bạn tham vấn và tìm lời khuyên từ phía cha mẹ, người chăm sóc, anh chị em của các em và/hoặc các chuyên gia và người khuyết tật có chuyên môn về giao tiếp với trẻ em.

BƯỚC 3 THIẾT LẬP NHÓM GIÁM SÁT VÀ ĐÁNH GIÁ NÒNG CỐT

THIẾT LẬP NHÓM GS&ĐG NÒNG CỐT GỒM TRẺ EM VÀ NGƯỜI LỚN

Để hướng dẫn và hỗ trợ việc GS&ĐG có sự tham gia về sự tham gia của trẻ em, bạn nên thành lập một **nhóm GS&ĐG nòng cốt**. Quy mô và thành phần của nhóm phụ thuộc và quy mô và địa bàn của chương trình hoặc dự án mà bạn hướng đến để GS&ĐG.

Nhóm nên có thành phần là các bên tham gia khác nhau, gồm một người quản lý, ít nhất hai nhân viên chương trình, trẻ em và đại diện của thanh thiếu niên được chính trẻ em và thanh thiếu niên lựa chọn hoặc bầu ra (xem hộp bên dưới về cách tiếp cận của một tổ chức PCP ở Ấn Độ tại giai đoạn này của quy trình).

Thông qua các buổi họp định kỳ của trẻ em, bạn có thể chia sẻ thông tin về quá trình GS&ĐG. Trẻ em khuyết tật cũng có thể được khuyến khích và hỗ trợ tham gia một cách chủ động vào nhóm nòng cốt. Một điều cần thiết là bạn cần đạt được sự đồng thuận trực tiếp từ những trẻ em tham gia, cũng như sự ủng hộ của cha mẹ hoặc người chăm sóc/giám hộ của các em.

NHÓM GS&ĐG NÒNG CỐT VÀ CÁC ĐỘI HIỆN TRƯỜNG THỰC HIỆN GS&ĐG TẠI 5 NGÔI LÀNG

Ở Ấn Độ, Mạng lưới Cộng đồng Khu vực (Neighbourhood Community Network, viết tắt NPC) đã quyết định chỉ định một người đánh giá độc lập có kinh nghiệm trong nghiên cứu và phát triển có sự tham gia để hỗ trợ trẻ em và các bên liên quan tham gia vào quá trình GS&ĐG.

GS&ĐG sự tham gia của trẻ trong “Hội đồng Khu vực của Trẻ em” (Neighbourhood Parliament of Children - NPC) được triển khai tại 3 huyện ở tỉnh Tamil Nadu. Các cuộc họp tại 6 ngôi làng có sự tham gia của các bộ trưởng nhí của NPC, cán bộ tổ dân cư, lãnh đạo tích cực của các tổ chức cộng đồng, lãnh đạo các ủy ban bảo vệ trẻ em và các thành viên hiệp hội phụ huynh-giáo viên giúp xác định và lập các nhóm GS&ĐG nòng cốt tại địa phương.

Trong suốt các buổi họp ban đầu, ý nghĩa của sự tham gia của trẻ em và tầm quan trọng của việc đánh giá quá trình này được giải thích cho các thành viên tham gia. Ngoài ra, có một cuốn sổ tay được dịch sang tiếng Tamil địa phương, giải thích các bước khác nhau của toàn bộ quá trình GS&ĐG. Các hội thảo xây dựng năng lực trong hai ngày cho trẻ em cũng được tổ chức

MỜI MỘT NGƯỜI ĐÁNH GIÁ ĐỘC LẬP THAM GIA

Bạn nên xem xét rằng quá trình GS&ĐG dự kiến triển khai sẽ là một chương trình tự đánh giá có sự tham gia của các bên liên quan trong nội bộ chương trình (nhân viên, tình nguyện viên, trẻ em và thanh thiếu niên) hay liệu nó sẽ tốt hơn khi mời một người đánh giá độc lập hoặc một người đồng đánh giá vào trong nhóm GS&ĐG nòng cốt của bạn (vui lòng xem hộp dưới đây về một ví dụ khác ở Ấn Độ). Cả hai cách tiếp cận này đều có một số lợi ích như sau:

- Tự đánh giá giúp tăng khả năng đánh giá và hiểu biết về tổ chức, lập kế hoạch/chiến lược có sự tham gia. Tuy nhiên, cần có nhiều nỗ lực để thu thập các dữ liệu không thiên vị, phản ánh góc nhìn của các bên liên quan khác nhau.
- Nếu có sẵn nguồn lực, bạn có thể cân nhắc về việc mời một đánh giá viên độc lập hoặc người đồng đánh giá từ các tổ chức khác tham gia vào nhóm GS&ĐG nòng cốt. Một đánh giá viên độc lập có thể giúp đảm bảo tính chuẩn xác, tin cậy và mức độ độc lập nhất định của kết quả GS&ĐG. Họ cũng sẽ góp phần hỗ trợ nhóm nòng cốt thúc đẩy quá trình GS&ĐG có sự tham gia.

ĐÁNH GIÁ VIÊN ĐỘC LẬP HỖ TRỢ ĐÁNH GIÁ CÓ SỰ THAM GIA Ở ẤN ĐỘ

Ở Ấn Độ, Mạng lưới Cộng đồng Khu vực (Neighbourhood Community Network) đã quyết định chỉ định một người đánh giá độc lập có kinh nghiệm trong nghiên cứu và phát triển có sự tham gia để hỗ trợ trẻ em và các bên liên quan tham gia vào quá trình GS&ĐG.

GS&ĐG sự tham gia của trẻ trong “Hội đồng Khu vực của Trẻ em” (Neighbourhood Parliament of Children - NPC) được triển khai tại 3 huyện ở tỉnh Tamil Nadu. Các cuộc họp tại 6 ngôi làng có sự tham gia của các bộ trưởng nhí của NPC, cán bộ tổ dân cư, lãnh đạo tích cực của các tổ chức cộng đồng, lãnh đạo các ủy ban bảo vệ trẻ em và các thành viên hiệp hội phụ huynh - giáo viên giúp xác định và lập các nhóm GS&ĐG nòng cốt tại địa phương.

Trong suốt các buổi họp ban đầu, ý nghĩa của sự tham gia của trẻ em và tầm quan trọng của việc đánh giá quá trình này được giải thích cho các thành viên tham gia. Ngoài ra, có một cuốn sổ tay được dịch sang tiếng Tamil địa phương, giải thích các bước khác nhau của toàn bộ quá trình GS&ĐG. Các hội thảo xây dựng năng lực trong hai ngày cho trẻ em cũng được tổ chức.

LÀM RÕ VAI TRÒ VÀ TRÁCH NHIỆM CỦA CÁC THÀNH VIÊN NHÓM GS&ĐG NÔNG CỐT

Nhóm GS&ĐG nông cốt nên thảo luận và phát triển một **quy trình tổng thể** cho hoạt động của họ, xác định **khung thời gian** và thống nhất về sử dụng bộ công cụ như thế nào và ở đâu. Những thuận lợi và hạn chế của việc triển khai GS&ĐG có thể bị tác động bởi bối cảnh chính trị-xã hội, nguồn nhân lực và tài lực sẵn có và các cam kết về thời gian của các bên tham gia chính, đặc biệt là trẻ em.

Thông qua việc xem xét sự sẵn sàng và quan tâm của trẻ em sẽ tham gia vào quá trình, nhóm GS&ĐG nông cốt có thể biết được và thống nhất vai trò và trách nhiệm của các thành viên khác nhau (xem bảng dưới) và, nếu có, vai trò và trách nhiệm của các thành viên cố vấn của nhóm.

VÍ DỤ VỀ VAI TRÒ VÀ TRÁCH NHIỆM CỦA THÀNH VIÊN NHÓM GS&ĐG NÔNG CỐT

Ai chịu trách nhiệm	Về cái gì	Khi nào	Bình luận
Quản lý chương trình (từ một cơ quan chính quyền hay tổ chức PCP)	Quản lý toàn bộ quá trình GS&ĐG; điều phối với các bên liên quan; đảm bảo sự tham gia toàn diện có ý nghĩa của trẻ em; sử dụng dữ liệu GS&ĐG để cải tiến việc hoạch định...	Xuyên suốt quá trình GS&ĐG	Cần ngân sách cho hoạt động: xây dựng năng lực cho nhóm GS&ĐG nòng cốt; các buổi họp thu thập thông tin và hội thảo với các bên tham gia khác nhau; hội thảo xây dựng kế hoạch hành động/phản hồi; xây dựng và phát hành báo cáo kết thúc, gồm cả phiên bản thân thiện với trẻ em. Ngân sách cho các buổi họp hàng tháng của nhóm nòng cốt GS&ĐG; và cho các buổi họp các bên tham gia vào các khoảng thời gian quan trọng Đảm bảo sự đồng thuận trực tiếp của trẻ em và sự đồng ý của phụ huynh; và lập kế hoạch cho các hoạt động vào thời điểm phù hợp với trẻ em. Đảm bảo trẻ em được lựa chọn “rút lui” bất cứ lúc nào
Cán bộ GS&ĐG	Hỗ trợ trẻ em và các nhân viên chương trình xem xét các mục tiêu, xác định và sử dụng các chỉ báo liên quan từ các bảng biểu; hỗ trợ xây dựng năng lực cho nhóm GS&ĐG nòng cốt; có vai trò tích cực trong thu thập, phân tích dữ liệu, tư liệu hóa và phản hồi, bao gồm cả việc ghi biên bản các hoạt động GS&ĐG	Các buổi họp nhóm GS&ĐG nòng cốt hàng tháng Các hội thảo với trẻ em và các bên tham gia khác	
Nhân viên hiện trường	Hỗ trợ sự tham gia có ý nghĩa của trẻ em vào GS&ĐG, vận động và tiếp nhận đồng thuận trực tiếp của trẻ em và lập kế hoạch về thời gian phù hợp nhất với trẻ em; nâng cao nhận thức và hỗ trợ từ phía phụ huynh, người chăm sóc và những người khác; hỗ trợ lên kế hoạch hậu cần cho các buổi họp của bên liên quan, bao gồm việc gửi phản hồi cho bên liên quan		
Các đại diện của trẻ em	Có vai trò tích cực trong quá trình thí điểm GS&ĐG. Tham gia vào các buổi họp hàng tháng của nhóm GS&ĐG nòng cốt để lập kế hoạch GS&ĐG, thu thập dữ liệu từ trẻ em và người lớn, tham gia vào việc phân tích, tư liệu hóa và phản hồi		
Đại diện phụ huynh	Cố vấn giúp đạt được sự ủng hộ từ phía phụ huynh, người chăm sóc và những người lớn tuổi trong cộng đồng	Các buổi họp nhóm GS&ĐG nòng cốt hàng quý	
Những người lớn tuổi hoặc chức sắc tôn giáo	Cố vấn trong việc lập kế hoạch GS&ĐG và phối hợp với các bên chính quyền liên quan		

ĐẢM BẢO CÁCH TIẾP CẬN PHÙ HỢP CHUẨN MỰC ĐẠO ĐỨC ĐỂ GIẢI QUYẾT MỐI QUAN HỆ QUYỀN LỰC

Khi mời trẻ em gái và trẻ em trai tham gia vào GS&ĐG có sự tham gia, điều quan trọng là phải nhận biết được sự khác nhau về năng lực giữa người lớn và trẻ em và giữa các trẻ em khác nhau. Các thành viên nhóm GS&ĐG nông cốt cần được hỗ trợ để giao tiếp một cách có hiệu quả, chia sẻ các thông tin và ra quyết định theo hướng ủng hộ sự tham gia toàn diện và phù hợp các chuẩn mực đạo đức của trẻ em có độ tuổi và hoàn cảnh khác nhau. Bạn cần áp dụng 9 yêu cầu cơ bản đối với sự tham gia của trẻ em như đã nêu chi tiết tại **Tập 3**, kết hợp với các chính sách bảo vệ trẻ em hay bộ quy tắc ứng xử của tổ chức (nếu có). Bạn cũng có thể sử dụng bảng kiểm tra về sự tham gia phù hợp chuẩn mực đạo đức vào quá trình GS&ĐG trong **Tập 1** (trang 16-17) để làm tham chiếu.

THÀNH LẬP NHÓM CỐ VẤN HỖ TRỢ QUÁ TRÌNH GS&ĐG CÓ SỰ THAM GIA

Để đảm bảo sự hỗ trợ của địa phương cho quá trình GS&ĐG, bạn cũng có thể tính đến việc mời các bên liên quan tham gia vào một nhóm cố vấn. Những người như các giáo viên, đại diện phụ huynh, lãnh đạo cộng đồng, công chức địa phương, chức sắc tôn giáo và trẻ em, thanh thiếu niên cũng có thể được mời tham gia vào một nhóm cố vấn để hướng dẫn và hỗ trợ nhóm GS&ĐG nông cốt. Để nhấn mạnh nguyên tắc tham gia toàn diện, bạn cũng có thể mời đại diện các tổ chức của người khuyết tật và các tổ chức liên quan khác vào nhóm cố vấn.

Khi mời trẻ em gái và trẻ em trai tham gia vào GS&ĐG có sự tham gia, điều quan trọng là phải nhận biết được sự khác nhau về năng lực giữa người lớn và trẻ em và giữa các trẻ em khác nhau. Các thành viên nhóm GS&ĐG nông cốt cần được hỗ trợ để giao tiếp một cách có hiệu

Trẻ em một trại tị nạn ở Iraq trong một hội thảo về quyền trẻ em.

BƯỚC 4 XÂY DỰNG NĂNG LỰC CHO NHÓM GIÁM SÁT VÀ ĐÁNH GIÁ NÒNG CỐT

XÂY DỰNG NĂNG LỰC CHO NHÓM GS&ĐG NÒNG CỐT

Bạn cần hỗ trợ xây dựng năng lực cho các thành viên nhóm GS&ĐG nòng cốt (kể cả người lớn lẫn trẻ em) nhằm tăng cường sự tự tin, kỹ năng và kiến thức của họ để thực hiện có hiệu quả công tác GS&ĐG sự tham gia của trẻ em. Dựa vào năng lực hiện có của các thành viên nhóm, sẽ hữu ích nếu bạn tổ chức tập huấn về các khái niệm cơ bản của GS&ĐG; tầm quan trọng của sự tham gia của trẻ em; các kỹ năng thúc đẩy, giao tiếp và phỏng vấn; các kỹ năng tư liệu hóa và phân tích; và các chính sách bảo vệ trẻ em liên quan.

Nhiều thông tin có thể thu được một cách đơn giản thông qua việc hỏi han, lắng nghe, nhìn và đọc. Các thành viên nhóm GS&ĐG nòng cốt cần chuẩn bị nhiều câu hỏi mở như cái gì, ở đâu, tại sao, khi nào, ai, bằng cách nào và luôn mở rộng tai, mắt của mình. Các thành viên nhóm nòng cốt cũng sẽ cần phải tạo ra một môi trường an toàn và thuận lợi để trẻ em gái, trẻ em trai, phụ huynh, người chăm sóc/giám hộ và các bên liên quan khác có thể thể hiện tự do quan điểm của họ. (Vui lòng xem hộp dưới đây về các ví dụ sự tham gia của trẻ em trong GS&ĐG.)

Các thành viên nhóm GS&ĐG nòng cốt cần lắng nghe trẻ em gái, trẻ em trai, phụ nữ và đàn ông có hoàn cảnh khác nhau để hiểu quan điểm của những người khác nhau về những gì có hoặc không thay đổi nhờ vào sự tham gia của trẻ em. Họ cũng cần xem xét liệu có phải tất cả trẻ em (hoặc người lớn) đều được hưởng lợi và xác định nhóm/cá nhân trẻ em hay người lớn nào được hưởng lợi và tại sao?

Trẻ em, thanh thiếu niên và người lớn có thể sử dụng có hiệu quả các phương pháp và công cụ GS&ĐG khác nhau (xem **Tập 5**), bao gồm:

- Phân tích các báo cáo hiện có
- Phỏng vấn
- Quan sát
- Thảo luận nhóm tập trung
- Sử dụng các công cụ có sự tham gia (bản đồ, hình vẽ, bảng biểu) và các phương thức diễn đạt sáng tạo (diễn kịch, hát, làm thơ, kể chuyện)
- Bảng hỏi hay khảo sát.

Như mô tả trong **Tập 2**, khi các thành viên nhóm GS&ĐG nòng cốt thu thập thông tin, họ nên nghiên cứu những kết quả cả trong và ngoài mong đợi.

Bạn cũng cần khuyến khích mọi người chia sẻ bất cứ kết quả tiêu cực nào để những nguy cơ này có thể được giảm thiểu trong tương lai. Vì vậy, điều đặc biệt quan trọng là cần tạo ra không gian để trẻ em trai, trẻ em gái và các bên tham gia khác cảm thấy an toàn, thoải mái khi chia sẻ các phản hồi mang tính phê bình và đưa ra đề xuất mà không lo sợ về các hậu quả tiêu cực.

BAN CHỈ ĐẠO CÓ SỰ THAM GIA CỦA TRẺ EM VÀ NGƯỜI LỚN, TỔ CHỨC PLAN TẠI TOGO

Tổ chức PCP Plan Togo đã thành lập một ban chỉ đạo gồm 8 thành viên, gồm 2 trẻ em, 1 đại diện từ một tổ chức PCP đối tác và 5 cán bộ dự án để hướng dẫn GS&ĐG sự tham gia của trẻ em.

Một buổi họp định hướng 4 ngày về khung GS&ĐG và các công cụ được tổ chức cho các thành viên ban chỉ đạo (gồm cả trẻ em và người lớn) với sự thúc đẩy của chuyên gia GS&ĐG của Plan. Mục tiêu của buổi họp này là làm quen lẫn nhau; giúp các thành viên tìm hiểu dự án mình đánh giá (giải quyết vấn đề bạo lực trẻ em); định hướng các thành viên nhóm về bộ công cụ; và xây dựng và thông qua khung GS&ĐG cho dự án.

Việc định hướng các thành viên ban chỉ đạo về khung GS&ĐG (đánh giá phạm vi, chất lượng và kết quả của sự tham gia) và nhiều loại công cụ đa dạng, thân thiện với trẻ em sẽ giúp họ hiểu tốt hơn về dự án và các công cụ đánh giá, cũng như việc lập kế hoạch triển khai.

XÂY DỰNG NĂNG LỰC CHO TRẺ EM VÀ NHÂN VIÊN TỔ CHỨC PCP, NEPAL

Ở Nepal, ban đầu, tổ chức Save the Children đã tổ chức một hội thảo tập huấn 2 ngày về bộ công cụ cho 12 đại diện trẻ em (7 trẻ em gái, 5 trẻ em trai) và 5 nhân viên PCP địa phương từ hai tổ chức đối tác ở địa bàn dự án, nơi hoạt động GS&ĐG sự tham gia của trẻ em được triển khai.

Tiếp đó, trẻ em và người lớn từ mỗi Hội đồng Phát triển Làng (Village Development Council - VDC) làm việc với nhau để phát triển kế hoạch hành động cho quá trình GS&ĐG. Một ban cố vấn dự án cũng đã được thiết lập trong mỗi tổ chức PCP, gồm nhân viên tổ chức PCP và đại diện trẻ em (6 trẻ em từ Dalit và các nhóm dân tộc khác và 2 nhân viên từ mỗi tổ chức PCP).

XÂY DỰNG NĂNG LỰC TRẺ EM THÔNG QUA CÁC CÂU LẠC BỘ GIẢM THIỂU RỦI RO THIÊN TAI (DRR), TỔ CHỨC TẦM NHÌN (WORLD VISION) TẠI GHANA

Ở Ghana, một hội thảo 4 ngày đã được thiết kế và tổ chức có sự tham gia của một tư vấn viên phối hợp với nhân viên World Vision tập huấn về các công cụ và quá trình GS&ĐG cho các thành viên được chọn từ 2 câu lạc bộ DRR và các thúc đẩy viên.

Tổng cộng có 19 trẻ em (9 trẻ em gái và 10 trẻ em trai) đã tham gia vào hội thảo nâng cao năng lực GS&ĐG, cùng với 2 người lớn là bảo trợ của các câu lạc bộ và 4 nhân viên World Vision. Hội thảo đã tạo điều kiện cho trẻ em và các nhân viên làm quen với bộ công cụ và các công cụ cụ thể giúp họ giám sát phạm vi, chất lượng và kết quả sự tham gia của họ trong hoạt động của các câu lạc bộ DRR.

Kỹ năng thúc đẩy và giao tiếp tốt là rất cần thiết cho các quá trình GS&ĐG có sự tham gia, đặc biệt là khi có sự tham gia của trẻ em. Trẻ em có thể tự mình là những người GS&ĐG hiệu quả nếu các em được trao cơ hội cải thiện kỹ năng của mình trong các phương pháp cốt lõi như phỏng vấn và thảo luận nhóm.

XÂY DỰNG NĂNG LỰC CHO CÁC NHÀ ĐÁNH GIÁ NHÍ, TAJIKISTAN¹

Một đánh giá dự án về hộ gia đình do phụ nữ làm chủ ở Tajikistan đã được triển khai mà trong đó trẻ em là những người đánh giá chính. Trẻ em được các nhân viên hiện trường địa phương tập huấn các công cụ và kỹ thuật cần thiết, bao gồm phỏng vấn.

Tuy nhiên, khi các nhà đánh giá nhí bắt đầu phỏng vấn, người ta quan sát được rằng các em này không có sự cảm thông cần có với các em được phỏng vấn và thái độ có phần hung hăng. Trước đó, các nhân viên hiện trường đã mong đợi rằng các em sẽ thông cảm với thanh thiếu niên có cùng cảnh ngộ với họ. Trên thực tế, các em này đã sử dụng sai kỹ thuật, chỉ phớt lờ các cuộc thảo luận và vội vàng kết thúc các buổi làm việc.

Để khắc phục vấn đề trên, các nhân viên hiện trường đã sử dụng phương pháp đóng kịch để thảo luận vấn đề cảm thông. Điều này đã tạo nên bước ngoặt, để rồi các cuộc phỏng vấn sau đó được tiến hành với sự nhạy cảm tốt hơn nhiều của các đánh giá viên. Có thể thấy rằng, trẻ em trưởng thành hơn khi làm người phỏng vấn và cảm thấy tự tin hơn trong vai trò của mình.

Thanh thiếu niên một câu lạc bộ kịch tại một trường trung học ở tỉnh North Eastern, Kenya đang diễn một vở kịch về cách phòng bị trước một đợt hạn hán cho cộng đồng địa phương xem.

NỖ LỰC TỐI ĐA ĐỂ HUY ĐỘNG SỰ THAM GIA VÀ XÂY DỰNG NĂNG LỰC CHO TRẺ EM BỊ THIẾT THỜI, TRẺ EM KHUYẾT TẬT VÀ TRẺ NHỎ

Bạn nên tận dụng tất cả cơ hội để phát triển kỹ năng thúc đẩy của trẻ em, thanh thiếu niên, hay người lớn có tham gia để đảm bảo rằng quá trình GS&ĐG là có sự tham gia toàn diện. Cần có những nỗ lực đặc biệt để tiếp cận và giao tiếp có hiệu quả với những trẻ em bị thiết thời nhất, bao gồm trẻ em khuyết tật và trẻ nhỏ.

HUY ĐỘNG TRẺ EM BỊ THIẾT THỜI THAM GIA VÀO QUÁ TRÌNH GS&ĐG, NIGERIA

Phong trào Châu Phi vì Lao động Trẻ em và Thanh thiếu niên đã thí điểm bộ công cụ ở 3 bang của Nigeria với trẻ em và thanh thiếu niên (nam và nữ) tuổi từ 9 đến 24. Hầu hết tất cả trẻ tham gia có hoàn cảnh nghèo và có một số là khuyết tật. Lao động trẻ em và thanh thiếu niên tham gia vào dự án là thợ cắt tóc, ngư dân, thợ mộc, thợ may, tiểu thương, nông dân, thợ may và học sinh.

Có các kỹ năng giao tiếp hiệu quả, nghĩa là các thành viên nhóm GS&ĐG nông cốt có thể.²

- ✓ Tạo ra không khí thân thiện, thoải mái và chan hòa
- ✓ Đảm bảo rằng mọi người được thông báo về mục đích của buổi thảo luận và sự tham gia của họ là tự nguyện
- ✓ Nói chậm và rõ, tránh sử dụng biệt ngữ
- ✓ Sử dụng các câu hỏi mở và gợi ý người được hỏi đưa ra các câu trả lời đơn giản
- ✓ Tìm hiểu xem tất cả các thành viên trong nhóm có đồng ý với một nhận định nào đó không
- ✓ Khuyến khích sự suy ngẫm và phản hồi
- ✓ Là một người lắng nghe tốt
- ✓ Tôn trọng, đáng tin, không phán xét và linh hoạt trong lời nói
- ✓ Sử dụng các phương pháp có sự tham gia và tương tác
- ✓ Lưu ý đến những người tham gia cần được phiên dịch để đảm bảo họ có cơ hội tốt để tham gia
- ✓ Yêu cầu những người tham gia xác định các ý chính nổi lên trong quá trình thảo luận và/hoặc tóm tắt các điểm chính đã được nhấn mạnh
- ✓ Phản hồi cho người tham gia về việc các thông tin sẽ được sử dụng như thế nào và những bước tiếp theo của quy trình, bao gồm các cơ hội tham gia của trẻ em.

Giao tiếp một cách tôn trọng và hiệu quả cũng như chuẩn bị chu đáo là điều quan trọng. Như một phần trong việc chuẩn bị cho quá trình GS&ĐG, nhóm nòng cốt cần điều chỉnh cách tiếp cận và các công cụ để thúc đẩy sự tham gia ý nghĩa của trẻ em có độ tuổi và hoàn cảnh khác nhau.

Có một vài thực hành chung sẽ góp phần tạo ra một môi trường mà trẻ khuyết tật cảm thấy được chấp nhận, được tham gia và tự tin:³

Phản chào đón cởi mở

- Kiểm tra xem môi trường có phù hợp để tất cả mọi người đều tham gia một cách bình đẳng hay không – có đường dốc cho xe lăn, cửa mở đủ rộng, không có mối nguy hại bên trong hay bên ngoài, có nhà vệ sinh sử dụng được và không gian phù hợp để trẻ em khuyết tật các dạng khác nhau có thể di chuyển một cách tự do.
- Luôn hỏi ý kiến của những em cần chú ý đặc biệt về việc làm thế nào để đáp ứng tốt nhất nhu cầu của các em, ví dụ như làm thế nào để nâng hay giúp các em di chuyển; hãy xem các em chính là người am hiểu nhất về khuyết tật của chính bản thân các em.
- Luôn hỏi liệu có em nào đó có muốn hoặc cần hỗ trợ và bằng cách nào. Đừng cố chấp hay bực mình nếu đề nghị của bạn không được chấp nhận. Luôn xưng hô trực tiếp với các em khi nói chuyện, chứ không phải với người hỗ trợ hay người phiên dịch ngôn ngữ ký hiệu của trẻ.
- Đảm bảo rằng các em xây dựng được các quy tắc cơ bản để giải quyết tất cả các vấn đề có thể dẫn đến việc trẻ bị loại trừ hay dừng tham gia.
- Dành thời gian cho các em tìm hiểu lẫn nhau. Nếu nhóm gồm có các em khuyết tật và không khuyết tật, có thể tổ chức các hoạt động và trò chơi có thể giúp các em tìm hiểu lẫn nhau và về khuyết tật của các em. Trẻ em có thể có nhiều định kiến và hiểu lầm cần thấu hiểu.
- Giới thiệu cấu trúc, lộ trình các hoạt động một cách nhất quán và dễ hiểu để các em biết được những gì sẽ xảy ra.

Cơ hội bình đẳng cho mọi trẻ em

- Cần nhận thức rằng mỗi trẻ em đều có đóng góp cho nhóm hay hoạt động nhóm, nhưng sẽ bằng các cách khác nhau. Khuyến khích các em hiểu và trân trọng sự khác biệt của nhau.
- Khuyến khích các em khuyết tật đóng góp bình đẳng và có các nghĩa vụ như các em khác, ví dụ như tình nguyện tham gia vào những hoạt động cụ thể, hỏi ý kiến phản hồi từ nhóm, nói chuyện với truyền thông, làm việc với các nhà hoạch định chính sách.
- Để các em khuyết tật đối mặt cùng những rủi ro như những em khác để các em này có được sự tự tin. Việc bảo vệ thái quá sẽ hạn chế cơ hội để các em tìm hiểu, khám phá những gì có thể và học cách giữ an toàn cho bản thân.
- Không trợ giúp các em khuyết tật trừ khi các em cần. Hỗ trợ quá nhiều sẽ hạn chế cơ hội để các em trở nên độc lập và các em có thể cảm thấy như được chiều cố.
- Cần cởi mở và linh hoạt với việc thay đổi. Tùy vào đặc điểm của các nhóm trẻ em tham gia, một vài hoạt động có sự tham gia có thể cần điều chỉnh hoặc thay đổi.
- Giới thiệu những hoạt động giúp các em hiểu về trải nghiệm khi bị khuyết tật.

Phát triển dựa trên thể mạnh của trẻ em

- Tập trung vào việc củng cố thể mạnh và khả năng của từng em hơn là vào những thứ mà các em không làm được, ví dụ như một em sử dụng xe lăn có thể có cẳng tay và bàn tay mạnh mẽ, hay một em khiếm thính có thể vẽ rất đẹp.
- Thúc đẩy các em cùng trang lứa hỗ trợ nhau và khuyến khích làm việc nhóm và các hoạt động đồng đẳng để giúp các em vượt qua khó khăn và cảm giác bị loại trừ.
- Khuyến khích các em ghép nhóm đôi để hỗ trợ lẫn nhau – một em sử dụng xe lăn có thể đọc thông tin trên bảng thảo luận giúp một em khiếm thị, một em khiếm thính có thể hỗ trợ em ngồi xe lăn tham gia vào các hoạt động vận động, một em không khuyết tật có thể giúp giải thích các ý kiến và khái niệm cho một em gặp khó khăn về học tập.
- Khuyến khích một môi trường có sự tham gia toàn diện bằng cách khen tặng những em nói ra “em không hiểu” hay đề nghị được giúp đỡ. Hãy cảm ơn các em vì đã hỏi và sau đó giúp đỡ hoặc giải thích cho các em.

Hài hòa sự khác biệt

- Dành cho các em nhiều thời gian để hiểu về nội dung đang được thảo luận và để đưa ra câu trả lời hoặc phản hồi.
- Đáp ứng nhu cầu cá nhân của mỗi em và lắng nghe các em.
- Linh hoạt trong lời nói và sử dụng ngôn ngữ phù hợp với các em khác nhau.
- Nhận thức rằng các em có các loại khuyết tật khác nhau sẽ cần có cách tiếp cận thông tin khác nhau. Bạn có thể chuẩn bị các tài liệu dễ tiếp cận đối với các em bằng cách trình bày chúng một cách rõ ràng, càng súc tích và dễ đọc càng tốt và với cỡ chữ lớn.
- Sử dụng tranh và hình ảnh trực quan để tăng cường hiệu quả giao tiếp và giúp các em chia sẻ quan điểm của mình.
- Cho phép các em tự quyết định nơi các em ngồi và tham gia hoạt động, ví dụ một em bị cận thị có thể ngồi hàng đầu nếu em đó cần đọc bảng thảo luận hay nhìn được bài trình chiếu; một em ngồi xe lăn có thể thấy khó làm việc với nhóm trẻ em ngồi trên sàn nhà; và một em khiếm thính có thể cần ngồi xa cửa sổ hay các nơi có tiếng ồn bên ngoài lọt vào và có thể ảnh hưởng đến việc lắng nghe của mình.
- Chia các em thành các nhóm nhỏ hơn để các em có thể trao đổi theo các ngôn ngữ khác nhau.
- Làm mẫu một ví dụ về giao tiếp tốt để các em học hỏi từ những gì các em nhìn và nghe thấy.

GAO TIẾP HIỆU QUẢ VÀ HUY ĐỘNG TRẺ EM KHUYẾT TẬT THAM GIA⁴

Dự án “Hỏi chúng tôi” (điều hành bởi Hiệp hội Trẻ em ở Anh) sử dụng phương pháp tiếp cận đa phương tiện để huy động sự tham gia của trẻ em và thanh thiếu niên khuyết tật vào một dự án tác động đến phát triển chính sách. Hơn 200 trẻ em và thanh thiếu niên khuyết tật toàn nước Anh, tuổi từ 4 đến 24, được hỏi ý kiến về trải nghiệm việc tham vấn, sự tham gia và các dịch vụ thông qua các kỹ thuật đa phương tiện. Thanh thiếu niên cũng được trao cơ hội tham vấn với trẻ em. Ví dụ, một vài thanh thiếu niên đã giúp tổ chức một Ngày hội Hòa nhập trong 2 ngày. Họ đã mời tất cả trẻ em từ cơ sở trị liệu địa phương cũng như trẻ em từ các trường đặc biệt trên địa bàn. Ngày hội mang đến một sự đa dạng về phương tiện và hoạt động, chẳng hạn như nghệ thuật, âm nhạc, nhảy múa, soạn nhạc, cắm trại và một bức tường graffiti (vẽ bằng sơn phun). Trong vai “phóng viên lang thang”, hai nhà nghiên cứu trẻ đã hỏi các thanh thiếu niên tham gia ngày hội về quan điểm của họ về sự hòa nhập.

Dự án “Đường Hai Chiều” (phát động bởi tổ chức Triangle và Hiệp hội quốc gia phòng chống bạo lực đối với trẻ em - NSPCC) đã mời trẻ em khuyết tật tham gia sản xuất một video tập huấn cho các nhà thực hành để xây dựng sự tự tin và kỹ năng giao tiếp với trẻ em khuyết tật, bao gồm cả trẻ em không sử dụng lời nói hay ngôn ngữ. Video chiếu hình ảnh trẻ em và thanh thiếu niên (tuổi từ 3 đến 19) giao tiếp với nhau và với người lớn bằng các cách khác nhau, chẳng hạn thông qua hành vi, ký hiệu, biểu tượng, ngôn ngữ hình thể, giao tiếp bằng mắt, biểu cảm nét mặt, cử chỉ, trò chơi, sử dụng nghệ thuật, đối tượng tham chiếu, lời nói, khẩu âm và vận động.

Trẻ em và thanh thiếu niên khuyết tật từ cả hai dự án nhận thấy rằng, mọi người thường quá tập trung vào khuyết tật của thanh thiếu niên chứ không phải vào các rào cản thực sự, đó là: người lớn không lắng nghe và không cố gắng giao tiếp “bằng tất cả các kênh”. Tất cả trẻ em có thể được tham gia và được tạo điều kiện thể hiện ước mong và cảm giác của mình. Tuy nhiên, điều này cần đến sự nhạy cảm và cởi mở đối với các cách giao tiếp khác nhau, cũng như thời gian và sự sẵn sàng thử nghiệm các cách tiếp cận khác nhau.

Bạn sẽ cần phải sáng tạo để tìm ra cách tốt nhất để điều chỉnh các yếu tố khác nhau của bộ công cụ này để huy động trẻ em có hoàn cảnh khác nhau và cả trẻ nhỏ (dưới 7 tuổi) tham gia một cách ý nghĩa vào các quá trình GS&ĐG có sự tham gia của bạn.

Có một số lời khuyên thực tế khi làm việc với trẻ nhỏ như sau:

- ✓ Làm việc với trẻ nhỏ một cách tôn trọng, tập trung vào năng lực và thể mạnh của các em.
- ✓ Đảm bảo việc tham vấn được tổ chức ở những nơi thân thiện với trẻ em, an toàn và dễ tiếp cận đối với các em nhỏ.
- ✓ Phát triển và sử dụng bản tóm tắt thông tin thân thiện với trẻ em về sáng kiến tham gia.
- ✓ Xây dựng niềm tin và làm quen với các em để giao tiếp hiệu quả hơn.
- ✓ Quan sát và tìm hiểu cách các em gái và em trai dưới 6 tuổi thể hiện bản thân, chơi và/hoặc tham gia vào các quá trình ra quyết định.

- ✓ Hãy sáng tạo và sử dụng các phương pháp khác nhau để hỗ trợ các em trao đổi quan điểm của mình. Bạn cũng có thể sử dụng các hình vẽ, con rối, câu chuyện, bức ảnh hay các trò chơi để tìm hiểu quan điểm và kinh nghiệm của các em đối với phạm vi, chất lượng và kết quả của sự tham gia. Sử dụng “các cuộc trò chuyện tự nhiên” và các câu hỏi mở để khơi gợi và hiểu quan điểm của các em nhỏ. Ví dụ, có thể hỏi các em về những gì đã vẽ và ý nghĩa của các bức vẽ đối với các em.
- ✓ Sử dụng nhiều trò chơi và bài tập vận động (vui lòng xem phụ lục **Tập 5**).
- ✓ Liên tục giám sát sự tự nguyện tham gia của từng em. Các em có quyền đóng góp nhiều hay ít tùy các em chọn và quyết định tham gia hay không vào bất cứ lúc nào.
- ✓ Với sự đồng thuận trực tiếp từ các em, hãy sử dụng máy ảnh kỹ thuật số và máy thu âm để ghi lại các quan điểm và kinh nghiệm của các em.

HUY ĐỘNG TRẺ EM DƯỚI 4 TUỔI THAM GIA VÀO MỘT ĐÁNH GIÁ VỀ KHÔNG GIAN VUI CHƠI, ANH QUỐC⁵

Khi bạn đặt sự quan tâm lên hàng đầu trong việc phát triển và sử dụng các công cụ có sự tham gia và các hoạt động tương ứng, thì trẻ 3 hoặc 4 tuổi cũng có thể được huy động để tham gia một cách ý nghĩa vào quá trình phân tích và lập kế hoạch có sự tham gia.

Ở nước Anh, một nghiên cứu thí điểm được triển khai trong vòng 6 tháng để mời trẻ em dưới 5 tuổi tham gia vào các quá trình ra quyết định liên quan đến những thay đổi về không gian vui chơi ngoài trời. Ở giai đoạn đầu, người ta sử dụng “phương pháp tiếp cận Mosaic” với 28 trẻ em (từ 3 đến 4 tuổi) và người lớn (cha mẹ và những người liên quan). Cách tiếp cận này kết hợp các công cụ nghiên cứu truyền thống để quan sát và phỏng vấn với các phương pháp có sự tham gia, bao gồm sử dụng máy ảnh, lập bản đồ và các chuyến đi do trẻ điều hành.

Ở giai đoạn hai, trẻ em và người lớn được tham gia một cách sáng tạo vào các cuộc thảo luận về các phát hiện chính. Những bình luận và bức ảnh từ giai đoạn một của trẻ em được biên tập thành một cuốn sách, nhờ đó các em có thể trình bày về các bức ảnh của mình và trả lời các câu hỏi về các thay đổi trong tương lai đối với không gian chơi mà mình nói đến. Các tài liệu bằng hình ảnh và lời nói thu thập qua các công cụ nghiên cứu khác nhau được vẽ tóm tắt lên một biểu đồ lớn. Ở giai đoạn ba, các quyết định về thay đổi khu vực vui chơi được đưa ra dựa trên quan điểm và ý kiến của trẻ em. Ví dụ, hàng rào được gia cố an toàn hơn trong khi vẫn đảm bảo rằng có khoảng hở để trẻ em có thể nhìn ngắm người đi đường hoặc những chú chó – điều mà các em cảm thấy thích.

Dự án thí điểm cho thấy rằng quan điểm và trải nghiệm của trẻ em nhỏ tuổi về không gian ngoài trời có thể là cơ sở quan trọng để đưa ra các quyết định để cải thiện những không gian đó. Những trẻ em 3 và 4 năm tuổi với sự khác nhau về năng lực đã chứng minh được rằng các em chính là những người có khả năng thấu hiểu về không gian vui chơi của mình.

BƯỚC 5 XÂY DỰNG VÀ TÍCH HỢP KẾ HOẠCH GS&ĐG

Nhóm GS&ĐG nòng cốt của bạn cần tiến hành lập kế hoạch chi tiết cho việc triển khai quá trình GS&ĐG. Quy trình và các kế hoạch sẽ khác nhau, tùy vào bản chất của chương trình được GS&ĐG, các bên liên quan, bối cảnh chính trị-xã hội, thời gian trẻ em và người lớn được mời tham gia vào các hoạt động, ngân sách và các nhân tố khác.

Chúng tôi khuyến khích bạn nên tự xây dựng hay phỏng theo một **kế hoạch và dự toán GS&ĐG**. Kế hoạch GS&ĐG sẽ bao gồm các mục tiêu và chỉ báo cho chương trình của bạn và sẽ giúp bạn xác định phương pháp và nguồn dữ liệu có thể được sử dụng để thu thập dữ liệu về các chỉ báo liên quan một cách định kỳ.

Đối với Bước 5 này, chúng tôi trình bày cách:

- Xây dựng hoặc cập nhật một kế hoạch GS&ĐG
- Xác định các nguồn dữ liệu thứ cấp liên quan và công cụ để thu thập dữ liệu sơ cấp
- Đảm bảo quá trình phân tích có tính phản biện và sử dụng phép đối chiếu kết hợp dữ liệu từ nhiều nguồn khác nhau
- Xem xét khung thời gian GS&ĐG và lồng ghép GS&ĐG vào các buổi họp của chương trình đang diễn ra.

XÂY DỰNG HOẶC CẬP NHẬT KẾ HOẠCH GS&ĐG

Nếu tổ chức của bạn đã có sẵn một kế hoạch GD&ĐG cho chương trình mà bạn đang đánh giá, bạn sẽ cần phải rà soát các chỉ báo hiện có về sự tham gia của trẻ em để tính toán làm cách nào bạn có thể tích hợp một cách hiệu quả nhiều chỉ báo hơn và triển khai một quy trình mang tính hệ thống và toàn diện hơn để GS&ĐG phạm vi, chất lượng và kết quả tham gia của trẻ em.

Nếu tổ chức bạn chưa có một kế hoạch GS&ĐG thì giai đoạn này là cơ hội để bạn xây dựng một kế hoạch như vậy.

KẾ HOẠCH GS&ĐG (CÓ VÍ DỤ MINH HỌA⁶)

Trước tiên, bạn cần tóm tắt những thông tin chính về chương trình

- Tên chương trình
- Các mục tiêu
- Thời gian triển khai

Các chỉ báo	Các tài liệu tham khảo có sẵn?	Phương pháp thu thập dữ liệu?	Thu thập dữ liệu theo mức độ thường xuyên như thế nào?	Thu thập dữ liệu từ ai?	Ai sẽ thu thập dữ liệu?	Các yêu cầu hậu cần là gì?
Các chỉ báo kết quả tham gia của trẻ em (xem thêm các bảng ở Tập 3, trang 14-15):						
Bộ chỉ báo về phạm vi tham gia của trẻ em	Báo cáo các buổi họp của trẻ em; đề xuất; các bức tranh vẽ và các bài thơ của trẻ em	Phỏng vấn, thảo luận nhóm tập trung, phân tích trực quan vòng đời chương trình; đánh giá theo mô hình chữ H; phân tích vòng tròn tham gia; phân tích dữ liệu thứ cấp	Ban đầu lúc khởi động chương trình; và mỗi 6 tháng một lần	Trẻ em trai và trẻ em gái tuổi từ 6 đến 18 (có lai lịch đa dạng) đến từ mười cộng đồng; nhân viên tổ chức PCP	Nhóm GS&ĐG nòng cốt	Giải khát cho các buổi họp của trẻ em; chi phí đi lại cho các buổi họp định kỳ của nhóm GS&ĐG nòng cốt
Các chỉ báo chất lượng tham gia của trẻ em (xem thêm các bảng ở Tập 3, trang 21-24):						
Xem bộ chỉ báo về chất lượng tham gia của trẻ em – “những yêu cầu cơ bản”	Báo cáo các buổi họp của trẻ em; đánh giá theo mô hình chữ H; báo cáo GS&ĐG	Phỏng vấn, thảo luận nhóm tập trung, quan sát, hoạt động chậu và đá dành cho trẻ em gái và trẻ em trai từ 5–7 tuổi, 8–12 tuổi và 13–18 tuổi; phân tích dữ liệu thứ cấp	Ban đầu lúc khởi động chương trình; và mỗi 6 tháng một lần	Trẻ em trai và trẻ em gái tuổi từ 6 đến 18 (bao gồm cả trẻ đi làm và trẻ đi học); phụ huynh	Nhóm GS&ĐG nòng cốt	Ngân sách đi lại và giải khát cho các buổi họp của trẻ em

TIẾP TỤC Ở MẶT BÊN KIA

KẾ HOẠCH GS&ĐG tiếp theo

Các chỉ báo	Các tài liệu tham khảo có sẵn?	Phương pháp thu thập dữ liệu?	Thu thập dữ liệu theo mức độ thường xuyên như thế nào?	Thu thập dữ liệu từ ai?	Ai sẽ thu thập dữ liệu?	Các yêu cầu hậu cần là gì?
Các chỉ báo kết quả tham gia của trẻ (xem thêm các ví dụ về chỉ báo kết quả, Tập 3 , trang 31-32):						
VD: trẻ tăng cường sự tự tin	Bản đồ cơ thể đã vẽ trước chương trình; câu chuyện về thay đổi quan trọng nhất; báo cáo GS&ĐG	Chấm điểm sự tự tin; vẽ bản đồ cơ thể trước/sau khi chương trình diễn ra; câu chuyện về thay đổi đáng kể nhất; phỏng vấn; quan sát	Chấm điểm ban đầu khi bắt đầu chương trình; vào thời điểm 12 tháng và 18 tháng; các câu chuyện cứ mỗi ba tháng	Trẻ em gái và trẻ em trai tuổi từ 6 đến 18 (có lý lịch đa dạng, gồm cả trẻ em khuyết tật); phụ huynh	Nhóm GS&ĐG nông cốt	Giải khát cho các buổi họp của trẻ em; và thảo luận nhóm tập trung với phụ huynh/người chăm sóc
VD: giảm số vụ cha mẹ đánh đập trẻ em	Bản đồ cơ thể đã vẽ trước/sau chương trình; câu chuyện về thay đổi đáng kể nhất; báo cáo GS&ĐG	Phỏng vấn; thảo luận nhóm tập trung; vẽ bản đồ cơ thể (trước/sau); câu chuyện về thay đổi đáng kể nhất; phân tích trẻ theo bối cảnh	Khảo sát ban đầu về kiến thức, thái độ và thực hành (KAP) lúc bắt đầu dự án; câu chuyện về thay đổi đáng kể nhất cứ mỗi ba tháng; phân tích trẻ theo bối cảnh sau 12 tháng	Tối thiểu 100 phụ huynh/người chăm trẻ từ tất cả 10 cộng đồng; trẻ em	Nhóm GS&ĐG nông cốt	Ngân sách để khảo sát ban đầu và các buổi họp/hội thảo bên liên quan (chi phí đi lại, giải khát)
VD: sửa đổi luật để xem hình phạt thân thể là phạm pháp	Khuyến nghị của các diễn đàn trẻ em và các văn bản vận động; phân tích dữ liệu thứ cấp	Phỏng vấn; phân tích dữ liệu thứ cấp; phân tích trẻ theo bối cảnh	Ban đầu và cứ mỗi 12 tháng/lần	Các nhân viên chính quyền; giáo viên	Nhóm GS&ĐG nông cốt và quản lý tổ chức PCP	Ngân sách đi lại và phỏng vấn

XÁC ĐỊNH CÁC NGUỒN DỮ LIỆU THỨ CẤP HIỆN CÓ VÀ CÔNG CỤ THU THẬP DỮ LIỆU SƠ CẤP

Việc xác định các báo cáo, tài liệu hiện có đã có chứa các dữ liệu và thông tin định lượng và định tính phù hợp với việc GS&ĐG chương trình liên quan, cũng như bản chất quá trình tham gia của trẻ em là rất quan trọng.

Hãy bắt đầu bằng việc liệt kê tất cả các nguồn thông tin (nội bộ và bên ngoài) có thể cung cấp dữ liệu để bạn phân tích. Ví dụ:

- Các báo cáo phân tích hiện trạng ban đầu liên quan đến tình hình khi bắt đầu chương trình. Những báo cáo này có thể chứa các dữ liệu phù hợp với lĩnh vực cụ thể mà chương trình tập trung vào (ví dụ như bảo vệ trẻ em, lao động trẻ em, giáo dục, y tế, tình trạng HIV, ngân sách nhà nước hay các quyền tham gia của trẻ)
- Biên bản các buổi họp, bao gồm các cuộc họp nhóm hay mạng lưới trẻ em; các báo cáo hội thảo tập huấn cho trẻ em và người lớn về sự tham gia của trẻ em và các bản đánh giá về tập huấn
- Các kết quả tham vấn; báo cáo về nghiên cứu đã được triển khai với và bởi trẻ em
- Các chính sách và bất cứ cơ sở tham chiếu nào về kết quả tham vấn trẻ em
- Các báo cáo tiến độ; báo cáo thăm hiện trường; báo cáo GS&ĐG; các nghiên cứu trường hợp
- Các báo cáo truyền thông và tin bài báo chí
- Chính sách và pháp luật của nhà nước
- Phân bổ và chi tiêu ngân sách nhà nước ở cấp trung ương, cấp tỉnh và địa phương
- Các văn bản và kế hoạch chiến lược của chính quyền về các chủ đề liên quan (ví dụ như giáo dục, y tế, kết hôn sớm, lao động trẻ em hay HIV)
- Dữ liệu từ các bộ ngành liên quan (ví dụ như số liệu trẻ em nhập học, bỏ học; dữ liệu đăng ký kết hôn và tuổi kết hôn)
- Các báo cáo định kỳ của chính quyền và báo cáo bổ sung về quyền trẻ em cho Ủy ban Quyền trẻ em của Liên hiệp quốc; Báo cáo Rà soát Định kỳ Phổ quát (UPR), hoặc các báo cáo nhân quyền khác.

CÁC CÔNG CỤ GS&ĐG CHÍNH ĐỂ THU THẬP DỮ LIỆU SƠ CẤP

(xem **Tập 5**, trang 1-8)

- ✓ Phỏng vấn
- ✓ Bảng hỏi hoặc khảo sát (bao gồm các khảo sát về kiến thức, thái độ và thực hành (KAP))
- ✓ Thảo luận nhóm tập trung
- ✓ Quan sát
- ✓ Các công cụ thu thập và phân tích dữ liệu có sự tham gia
- ✓ Các câu chuyện về thay đổi quan trọng nhất, các câu chuyện điển hình hoặc lời kể chứng thực

TẦM QUAN TRỌNG CỦA PHẢN BIỆN VÀ ĐỐI CHIẾU DỮ LIỆU TỪ CÁC NGUỒN KHÁC NHAU

Như đã mô tả từ trước, các nhóm GS&ĐG cần phải làm việc một cách có hệ thống khi thu thập dữ liệu và phải cởi mở để sẵn sàng lắng nghe và ghi lại những kết quả được cũng như không được mong đợi. Ở mỗi giai đoạn của quá trình GS&ĐG, điều quan trọng là cần xem xét và xác định bất cứ báo cáo hay dữ liệu liên quan nào có thể được sử dụng để kiểm tra chéo/đối chiếu những phát hiện của bạn với các dữ liệu khác (Triangulate – Phép đặc tam giác). Phép đặc tam giác số liệu có nghĩa là so sánh dữ liệu từ ba nguồn khác nhau – để khi cho ra những phát hiện giống nhau thì sẽ làm tăng hiệu lực của dữ liệu.

Bạn cũng nên đảm bảo sự tin cậy và chuẩn xác (rigour) trong quá trình thu thập chứng cứ có giá trị về mặt phân tích. Bạn cần thu thập chứng cứ rõ ràng cho các thông tin được đưa ra và bảo đảm rằng các chứng cứ được trình bày đầy đủ chi tiết. Bạn có thể tăng độ tin cậy và chuẩn xác của thông tin thu thập thông bằng cách:⁷

- ✓ Thu thập dữ liệu ban đầu và/hoặc sử dụng các nhóm đối chứng để bạn có thể so sánh thay đổi trước và sau can thiệp
- ✓ Sử dụng các phương pháp đối thoại và tham gia để xây dựng các mối quan hệ dựa vào sự tin tưởng lẫn nhau và giao tiếp cởi mở với các bên liên quan khác nhau, tạo điều kiện để họ chia sẻ quan điểm của mình và cũng để khám phá bất cứ bất đồng nào trong các quan điểm
- ✓ Sử dụng nhiều phương pháp, nhiều nguồn dữ liệu và nhiều cách thức thu thập dữ liệu (Triangulate - phép đặc tam giác)
- ✓ Đánh giá một cách phản biện những kết quả cả trong và ngoài dự kiến
- ✓ Đánh giá một cách phản biện liệu các kết quả có được phân bố đồng đều – kết quả nào có lợi cho trẻ, kết quả nào không? Tại sao?
- ✓ Đánh giá một cách phản biện về chất lượng và độ tin cậy của bằng chứng
- ✓ Áp dụng phương pháp tiếp cận có hệ thống đối với việc phân tích dữ liệu và báo cáo.

XEM XÉT KHUNG THỜI GIAN GS&ĐG VÀ TÍCH HỢP GS&ĐG VÀO CÁC HOẠT ĐỘNG CỦA CHƯƠNG TRÌNH ĐANG DIỄN RA

Việc giám sát phải được triển khai định kỳ. Nhóm GS&ĐG nòng cốt có thể xác định dữ liệu nào có thể được thu thập hàng tháng, hàng quý, định kỳ 6 tháng hoặc hàng năm. Về việc đánh giá, có thể nhận thấy rằng một số mục tiêu chương trình, đặc biệt là mục tiêu liên quan đến thay đổi chính sách hay thay đổi không gian thể chế cho sự tham gia của trẻ, có thể không đạt được trong thời hạn hai hoặc ba năm. Tuy nhiên, vẫn sẽ hữu ích nếu chúng ta thực hiện GS&ĐG bất cứ dấu hiệu thay đổi ban đầu nào.

CÁC CÁCH ĐỂ TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG GS&ĐG

Cách A: Lồng ghép hoạt động GS&ĐG vào các hoạt động của chương trình đang diễn ra, như là các buổi họp của trẻ và các cuộc thảo luận của các bên liên quan trong một thời gian. Ví dụ, một nhóm GS&ĐG nòng cốt có thể được thành lập và tập huấn. Có thể đưa việc giám sát định kỳ vào các hoạt động của chương trình đang diễn ra bằng cách lồng ghép các hoạt động GS&ĐG định kỳ có sự tham gia (khoảng 60-90 phút) vào các buổi họp hàng tháng của trẻ em, các buổi họp nhân viên, hoặc vào các buổi họp và phỏng vấn định kỳ với phụ huynh, thành viên cộng đồng hay cán bộ địa phương... Việc phân tích các phát hiện từ nhóm GS&ĐG nòng cốt cũng có thể được chia sẻ và thảo luận thêm với trẻ em và các bên tham gia trong các buổi họp chương trình định kỳ, bên cạnh việc mời các bên liên quan chính cùng chia sẻ quan điểm của họ và thảo luận, thống nhất về các phát hiện.

Cách B: Tổ chức các hội thảo định kỳ và/hoặc thảo luận nhóm tập trung và phỏng vấn có sự tham gia của các bên liên quan chính để thu thập dữ liệu GS&ĐG. Một nhóm GS&ĐG nòng cốt có thể được thành lập và tăng cường năng lực để tổ chức và thúc đẩy các hội thảo đánh giá và giám sát định kỳ hoặc thảo luận nhóm tập trung cho các bên tham gia chính. Các hội thảo GS&ĐG sẽ tạo điều kiện cho các bên liên quan khác nhau chia sẻ ý kiến và quan điểm bằng cách sử dụng chuỗi công cụ GS&ĐG chủ yếu để khám phá các khía cạnh khác nhau của quá trình và kết quả tham gia. Những hội thảo như vậy có thể tổ chức định kỳ cho mục đích giám sát và đánh giá (ví dụ: cứ mỗi 3, 6 và 12 tháng).

Cách C: Kết hợp một cách sáng tạo giữa Cách A và B. Tổ chức của bạn có thể có các ý tưởng sáng tạo đa dạng về việc triển khai quá trình GS&ĐG theo cách phù hợp nhất với các bối cảnh cụ thể.

Khi xây dựng một **kế hoạch thực hiện quá trình GS&ĐG**, bạn nên xem xét về từng bước được đưa ra trong Tập sách này và lập kế hoạch dựa trên các nguồn lực sẵn có và khung thời gian khả thi của mình. Các nhân viên là thành viên của nhóm GS&ĐG nòng cốt nên đảm bảo vai trò và trách nhiệm của họ trong GS&ĐG được tích hợp vào kế hoạch công việc cá nhân để tăng cường các hỗ trợ cần thiết từ người quản lý của mình.

Bạn nên xem xét kỹ lưỡng các khoảng thời gian và địa điểm thuận tiện nhất cho trẻ em gái, trẻ em trai và các bên liên quan là người lớn tham gia vào các hoạt động GS&ĐG. Nếu chương trình có sự tham gia của trẻ em đi học, bạn có thể xem xét tổ chức nhiều hoạt động đánh giá hơn vào các kỳ nghỉ hay vào dịp cuối tuần, khi các em có thể có nhiều thời gian rảnh hơn. Nếu chương trình có trẻ em đi làm tham gia thì cần xác định thời điểm thuận tiện để hầu hết các em có thể tham gia.

Về địa điểm họp, sẽ là thuận tiện nhất nếu tổ chức tại địa điểm trẻ em họp mặt định kỳ, với điều kiện địa điểm có đủ không gian để thực hiện các hoạt động đánh giá. Tuy nhiên, nếu không có đủ không gian thì bạn cần thảo luận với các trẻ em gái và trẻ em trai để xác định các địa điểm phù hợp, dễ tiếp cận và an toàn khác cho các em gặp gỡ, chia sẻ ý kiến và kinh nghiệm. Cần đảm bảo địa điểm đề xuất dễ tiếp cận với trẻ em và thanh thiếu niên khuyết tật.

BƯỚC 6 GIỚI THIỆU VIỆC GIÁM SÁT VÀ ĐÁNH GIÁ SỰ THAM GIA CỦA TRẺ EM ĐẾN CÁC BÊN LIÊN QUAN

Việc giới thiệu mục đích của quy trình GS&ĐG đến các bên liên quan chính và nhận được sự cho phép cần thiết của họ để triển khai các hoạt động GS&ĐG có sự tham gia là rất quan trọng.

Ngoài ra, có thể cần thực hiện thêm các hoạt động định hướng và nâng cao nhận thức để đảm bảo rằng:

- Trẻ em bị thiệt thòi nhất (bao gồm cả trẻ em khuyết tật) có cơ hội tham gia vào quá trình GS&ĐG; và
- Người lớn tạo không gian riêng tư cho trẻ em gái và trẻ em trai trao đổi tự do để chia sẻ ý kiến và kinh nghiệm mà không bị can thiệp hoặc lo sợ những tác động tiêu cực.

GIỚI THIỆU QUÁ TRÌNH GS&ĐG ĐẾN CÁC BÊN LIÊN QUAN, PLAN GUATEMALA

Ở Guatemala, các buổi họp cộng đồng được tổ chức trong vòng 30 phút. Dự án và hoạt động GS&ĐG được trình bày đến phụ huynh, lãnh đạo cộng đồng và cơ quan điều phối của Hội đồng Phát triển Cộng đồng (COCODE). Những buổi họp này là cần thiết để có được sự đồng thuận từ phía cộng đồng và sự chấp nhận của phụ huynh/người chăm sóc để trẻ em tham gia.

Những thành công chính đã có được đó là phụ huynh và chính quyền địa phương đã thiết lập các cơ chế và không gian cho trẻ tham gia, cũng như sự tham gia và nhiệt tình của trẻ em đối với các cơ hội tham gia của người dân.

Khi giới thiệu quá trình GS&ĐG cho trẻ em và thanh thiếu niên, sẽ hữu ích khi sử dụng các trò chơi/hoạt động phá băng, khởi động và trò chơi vận động để tạo ra bầu không khí thân mật mà trẻ em gái và trẻ em trai cảm thấy thoải mái chia sẻ ý kiến của mình. Điều quan trọng là cần bảo đảm các trò chơi phải bao gồm trẻ có khuyết tật vận động và/hoặc các khuyết tật khác.

(xem công cụ về biểu đồ mốc thời gian chương trình ở trang 11, phương pháp đi dạo ở trang 12 và hoạt động khởi động ở phần phụ lục của **Tập 5**)

BƯỚC 7 THU THẬP DỮ LIỆU BAN ĐẦU

Như đã mô tả ở Bước 5, công tác GS&ĐG cần được tiến hành càng có tính hệ thống càng tốt. Dữ liệu hiện trạng ban đầu có thể giúp đảm bảo độ tin cậy và tạo nền tảng chứng cứ vững chắc hơn cho các kết quả GS&ĐG về phạm vi, chất lượng và kết quả tham gia của trẻ em.

Bất cứ khi nào có thể, nhóm GS&ĐG nòng cốt của bạn cần được khuyến khích lập kế hoạch và cố gắng thu thập và tập hợp dữ liệu hiện trạng ban đầu ngay từ lúc bắt đầu chương trình (xem hộp dưới để biết cách ba tổ chức PCP tham gia vào dự án thí điểm tiếp cận hoạt động này như thế nào). Các chỉ báo đưa ra trong **Tập 3** sẽ giúp bạn hiểu được những loại dữ liệu ban đầu nào bạn cần thu thập.

Khi đánh giá kết quả tham gia của trẻ em, điều cần thiết là thu thập và phân tích các dữ liệu giúp bạn sử dụng để so sánh hoặc các dữ liệu khác nhau – hoặc là theo thời gian (trước hoặc sau khi trẻ em tham gia) hoặc là giữa các trẻ em (trong các hoàn cảnh giống nhau và với những đặc điểm khác nhau) có tham gia và không tham gia.

Bạn sẽ tìm thấy các công cụ và cách tiếp cận chính giúp bạn thu thập dữ liệu hiện trạng ban đầu ở **Tập 5** (xem trang 14-20).

CÁC HỘI THẢO THU THẬP DỮ LIỆU BAN ĐẦU VỚI TRẺ EM, TỔ CHỨC LÀM VIỆC VỀ LAO ĐỘNG TRẺ EM (CONCERNED FOR WORKING CHILDREN), ÁN ĐỘ

Tổ chức Concerned for Working Children (tổ chức Quan tâm Lao động Trẻ em) đã triển khai các hội thảo có sự tham gia của 108 đại diện trẻ em đến từ các tổ chức của trẻ em (59 trẻ em trai, 49 trẻ em gái) từ 5 địa phương vào tháng 10 năm 2011 để thu thập dữ liệu hiện trạng ban đầu về phạm vi, chất lượng và kết quả tham gia của trẻ em. Thông tin được thu thập theo các chỉ báo đã được trẻ em và các thành viên người lớn của các đội GS&ĐG thực địa cùng nhau đưa ra.

Một ngày trước hội thảo, một buổi tập huấn được tổ chức cho các nhân viên hiện trường để tinh chỉnh các công cụ thu thập dữ liệu. Thông qua quá trình thử nghiệm và tìm lỗi, có 3 công cụ đã được xác định, mỗi công cụ được dùng để thu thập dữ liệu về: *phạm vi* tham gia, xem xét quá trình tham gia từ khi xây dựng ý tưởng, hoạch định, triển khai và GS&ĐG; *chất lượng* tham gia, tập trung vào mức độ mà các yêu cầu cơ bản về tham gia được đáp ứng; và *kết quả* của sự tham gia. Loại dữ liệu cuối bao gồm kết quả mang tính quy trình về sự tham gia của trẻ em trong các tổ chức do trẻ lãnh đạo và các kết quả bên ngoài liên quan đến mức độ mà các vấn đề của trẻ em được thể hiện hay được chính quyền địa phương phản hồi.

ĐIỀU TRA BAN ĐẦU VỀ CHẤT LƯỢNG THAM GIA CỦA TRẺ EM, CESESMA NICARAGUA

Tổ chức PCP CESESMA của Nicaragua (Trung tâm Giáo dục Sức khỏe và Môi trường) phát triển một công cụ tự thẩm định chất lượng tham gia thân thiện với trẻ em dựa trên 9 yêu cầu cơ bản về tham gia (xem **Tập 3**, trang 16-20). Sáu nhóm thảo luận tập trung được hình thành để thu thập dữ liệu ban đầu, gồm một nhóm trẻ em (tuổi từ 9-12) và một nhóm thanh thiếu niên (tuổi từ 13-17) ở ba huyện. Thông qua các nhóm này, trẻ được học về vòng đời chương trình và cách phân biệt ba hình thức tham gia: tham vấn, hợp tác và trẻ em lãnh đạo. Làm việc trong các nhóm nhỏ, trẻ em đã áp dụng công cụ tự thẩm định được đơn giản hóa vào 9 yêu cầu cơ bản để đánh giá “chất lượng” tham gia của mình.

KHẢO SÁT HIỆN TRẠNG BAN ĐẦU VỀ CÁC DỊCH VỤ Ở CỘNG ĐỒNG, NCN, ẤN ĐỘ

Ở Tamil Nadu, trẻ em và người lớn được tham gia vào các hoạt động hoạch định cộng đồng để thu thập dữ liệu về lịch sử ngôi làng của mình và các vấn đề quan trọng như khan hiếm nguồn nước, điều kiện mất vệ sinh, v.v.

BƯỚC 8 SỬ DỤNG CÔNG CỤ ĐỂ THU THẬP THÔNG TIN, PHẢN HỒI VÀ PHÂN TÍCH PHẠM VI, CHẤT LƯỢNG VÀ KẾT QUẢ THAM GIA CỦA TRẺ EM

Nhóm GS&ĐG nông cốt cần điều chỉnh các công cụ được cung cấp (xem **Tập 5**) để thu thập thông tin về phạm vi, chất lượng và kết quả tham gia của trẻ em theo bối cảnh cụ thể của chương trình liên quan, với việc tham khảo các bảng ở **Tập 3**. Xuyên suốt ba khía cạnh của sự tham gia (phạm vi, chất lượng và kết quả), bạn cần đảm bảo quan điểm và ý kiến của tất cả các bên liên quan – trẻ em gái, trẻ em trai, phụ huynh, người chăm sóc, nhân viên, người cao tuổi trong cộng đồng, cán bộ chính quyền và những người khác – đều được lắng nghe. Điều này sẽ khả thi nếu bạn sử dụng kết hợp các công cụ để thu thập dữ liệu, bao gồm phỏng vấn, thảo luận nhóm tập trung, quan sát và các công cụ có sự tham gia. Bạn cũng có thể sử dụng các trò chơi, bài hát và các hoạt động thân thiện với trẻ em để đảm bảo trẻ em sẽ quan tâm và hào hứng tham gia (xem các hoạt động kích thích ở phụ lục của **Tập 5**).

Bảng ở trang sau tóm tắt về các công cụ mà bạn sẽ tìm thấy trong **Tập 5**.

Một nghiên cứu viên nhí từ La Dalia, Nicaragua đang phỏng vấn về việc tôn trọng các quyền trong các trường học.

PHƯƠNG PHÁP VÀ CÔNG CỤ BẠN CÓ THỂ SỬ DỤNG ĐỂ ĐÁNH GIÁ PHẠM VI, CHẤT LƯỢNG VÀ KẾT QUẢ THAM GIA CỦA TRẺ EM

Trọng tâm chính	Các phương pháp GS&ĐG chính có thể áp dụng để thu thập thông tin về tất cả các khía cạnh	Các công cụ chính về GS&ĐG có sự tham gia	Các công cụ hỗ trợ để thu thập thông tin về trẻ nhỏ hơn
Giới thiệu quá trình GS&ĐG có sự tham gia	Phỏng vấn Thảo luận nhóm tập trung Bảng hỏi hay khảo sát	Biểu đồ mốc thời gian chương trình Cuộc dạo do trẻ điều hành "Chảo và bánh"	Múa rối hoặc diễn kịch Vẽ tranh Cuộc dạo do trẻ điều hành
Thu thập dữ liệu ban đầu (về phạm vi, chất lượng, kết quả)	Quan sát Các câu chuyện kể điển hình hoặc lời kể chứng thực Phân tích dữ liệu thứ cấp	Vẽ bản đồ cơ thể trước khi triển khai Biểu đồ ra quyết định Chậu và đá Chấm điểm sự tự tin	Vẽ bản đồ cơ thể Thăm phép thuật Làm sổ lưu niệm Các trò chơi
Đánh giá phạm vi tham gia		Sơ đồ không gian Phương pháp bước chân Lập bản đồ vòng đời chương trình trực quan Đánh giá theo mô hình "H" Phân tích vòng tròn tham gia	
Đánh giá chất lượng tham gia		Chậu và đá	
Đánh giá kết quả tham gia		Vẽ bản đồ cơ thể Đèn giao thông đỏ vàng, xanh Trẻ em phân tích các cấp độ thay đổi Các câu chuyện thay đổi quan trọng nhất Cho điểm độ tự tin Biểu đồ ra quyết định Dải băng đồ giám sát Theo dõi chuyên cần	

BƯỚC 9 TƯ LIỆU HÓA VÀ BÁO CÁO QUÁ TRÌNH VÀ CÁC KẾT QUẢ GS&ĐG

Khi sử dụng các công cụ và phương pháp khác nhau để thu thập dữ liệu GS&ĐG, điều quan trọng là cần đảm bảo ghi chép và lưu trữ thông tin một cách có hệ thống. Nhóm GS&ĐG nòng cốt của bạn cần hiểu rõ những dữ liệu nào cần được thu thập và phục vụ mục đích gì.

Phần này của Tập sách đưa ra:

- Những lời khuyên thực tế cho việc tư liệu hóa
- Các hướng dẫn quan trọng cho việc phân tích
- Những đề xuất để tổng hợp và rà soát các phát hiện từ kế hoạch GS&ĐG liên quan đến bảng biểu và các chỉ báo (Tập 3).

MỘT SỐ LỜI KHUYẾN CHO VIỆC TƯ LIỆU HÓA

- Đảm bảo rằng bạn có một cuốn sổ ghi chép cho mỗi buổi họp/hoạt động để ghi chép càng nhiều chi tiết càng tốt, chẳng hạn như ghi chú xem người phát biểu là một trẻ em gái, trẻ em trai, phụ nữ hay đàn ông. Nhiều dữ liệu giá trị có thể được chia sẻ trong các cuộc thảo luận mà có thể không được ghi lên bảng.
- Trong mỗi hoạt động giám sát hay đánh giá, điều cần thiết là ghi chép lại sự việc diễn ra *khi nào* (ngày), *ở đâu* (địa điểm) và *ai* tham gia (số lượng trẻ em gái/trẻ em trai/đàn ông/phụ nữ, độ tuổi). Ghi lại chính xác tất cả các dữ liệu thu thập – *nhưng không ghi tên cá nhân để đảm bảo sự bí mật và khuyết danh*.
- Sau mỗi buổi làm việc, các thành viên nhóm GS&ĐG nòng cốt nên viết lên bảng thảo luận các thông tin ghi chú trong khi các nội dung thảo luận vẫn còn lưu trong đầu, để tránh bỏ quên điều người tham gia muốn nói là gì hay các luận giải được đưa ra.
- Thảo luận với các thành viên nhóm trẻ em về nơi lưu trữ các phát hiện trong lúc GS&ĐG và cách đảm bảo an toàn và bảo mật cho dữ liệu. Bạn có thể cân nhắc việc sao chép dữ liệu thành hai bộ để nhóm trẻ em giữ một bộ và nhóm GS&ĐG nòng cốt giữ một bộ.
- Bất cứ khi nào có thể, hãy chụp ảnh các hình ảnh trực quan, bao gồm các bản đồ cơ thể, biểu đồ ra quyết định và các hình vẽ như là một hình thức lưu trữ hỗ trợ và giữ cho những thông tin đó được an toàn.
- Đảm bảo rằng tất cả các tài liệu và dữ liệu được lưu giữ an toàn và bảo mật. Lưu trữ tất cả các dữ liệu nhạy cảm nào trong tủ hoặc thùng kim loại có khóa; và đảm bảo máy tính hay cơ sở dữ liệu được đặt mật khẩu truy cập.
- Nếu có thể, thiết lập và/hoặc sử dụng một phần mềm thích hợp để lưu trữ, đánh giá và phân tích dữ liệu một cách có hệ thống (ví dụ như Excel, SPSS).

Việc tư liệu hóa có thể bao gồm cả tư liệu trực quan (tài liệu không ở dạng viết) và tư liệu viết, gồm:

- Những ghi chú được viết lại từ các cuộc phỏng vấn, thảo luận nhóm tập trung và quan sát
- Những ghi chú và nhật ký được viết bởi các thành viên nhóm ĐG&GS nòng cốt ghi lại từ những quan sát và phản ánh
- Các bảng dựng và ghi chú của đánh giá viên từ các cuộc phỏng vấn, thảo luận nhóm tập trung, công cụ trực quan có sự tham gia (biểu đồ mốc thời gian, phân tích vòng đời chương trình trực quan, chậu và đá, vẽ bản đồ cơ thể, v.v.)
- Các hình vẽ, bức ảnh, bài thơ, câu chuyện, bài viết
- Những ghi chú được viết ra, ảnh chụp và/hoặc đoạn phim ghi lại các vở kịch mà trẻ em trình diễn
- Dữ liệu thứ cấp, bao gồm các báo cáo hàng tháng, các báo cáo đánh giá trước đó, các nghiên cứu trường hợp, biên bản cuộc họp, luật và chính sách và ngân sách.

Chúng tôi khuyến khích mỗi thành viên nhóm GS&ĐG nòng cốt lập một cuốn **nhật ký**. Cuốn nhật ký này có thể giúp đưa ra những phản ánh và thông tin về tiến độ của các hoạt động GS&ĐG, đồng thời có thể giúp theo dõi các nguồn khác nhau của thông tin được thu thập và đảm bảo việc kiểm tra, đối chiếu dữ liệu.

LƯU TRỮ DỮ LIỆU AN TOÀN

Hãy đảm bảo rằng tất cả dữ liệu bạn thu thập được lưu trữ an toàn và bảo mật. Nếu bạn không có đủ không gian lưu trữ, bạn có thể cần nhắc mua một thùng kim loại lớn có khóa để có thể lưu trữ an toàn các thông tin giá trị từ bảng dựng và các tài liệu khác. Bạn cũng cần đảm bảo các phát hiện chính từ bảng dựng đã được ghi chú lại.

Bạn cũng có thể lập một **mục lục tham khảo chính** hay sổ cái liệt kê đầy đủ các nguồn thông tin được sử dụng hay thu thập trong suốt quá trình đánh giá, loại thông tin, ngày tháng, ai tham gia và thông tin được lưu trữ ở đâu. Một bộ “danh mục tổng thể” như vậy có thể giúp bạn tổ chức, quản lý và đối chiếu tốt các hồ sơ lưu trữ.

CÁC HÌNH THỨC TƯ LIỆU HÓA SỬ DỤNG Ở NIGERIA VÀ ẤN ĐỘ

Ở Nigeria, Phong trào châu Phi vì Lao động Trẻ em và Thanh Thiếu niên (AMWCY) sử dụng các cuốn nhật ký, sổ ghi chép, bảng hỏi, sách lưu niệm, tập giấy, phim hoạt hình, hình ảnh và phim để tư liệu hóa các phát hiện GS&ĐG của họ.

Ở Ấn Độ, các đội GS&ĐG của tổ chức Concerned for Working Children sử dụng nhiều cách khác nhau để tư liệu hóa quá trình GS&ĐG: *sổ ghi chép* được các tổ chức trẻ em sử dụng để ghi chú định kỳ các hoạt động; *các bảng biểu và biểu đồ* được trẻ sử dụng khi áp dụng công cụ để tìm hiểu phạm vi, chất lượng và kết quả sự tham gia của chúng; *các bảng thông tin và mẫu tư liệu* - để tạo sự đồng bộ khi chi chép dữ liệu thu thập trước khi phân tích cùng với các dữ liệu định tính; *các nghiên cứu trường hợp*; và *tư liệu hình ảnh*. Tất cả các hội thảo và các hoạt động định kỳ khác đều được chụp ảnh nếu có thể.

HƯỚNG DẪN QUAN TRỌNG VỀ PHÂN TÍCH

“Nguyên tắc của phân tích là sử dụng những nguyên tắc lô-gic đơn giản mà qua đó mọi người có thể tìm hiểu về thế giới và giải quyết các vấn đề.”⁸

TRÒ CHƠI ĐỂ GIỚI THIỆU “PHÂN TÍCH” CHO TRẺ EM

Thu thập các cây gỗ, hạt giống, hoa, lá, đá sỏi, chai nhựa, hộp nhựa trống, miếng dán, viết và viết chì, v.v. có kích cỡ khác nhau và sau đó đặt hết chúng vào một cái hộp hoặc một cái bát. Cho các trẻ em và thanh thiếu niên sẽ được tham gia vào việc phân tích thông tin thu thập trong quy trình GS&DG xem chiếc hộp này. Giải thích với các em rằng các đồ vật khác nhau trong cái hộp đại diện cho sự đa dạng của thông tin mà các em đã thu thập từ các cá nhân và nhóm người khác nhau khi đánh giá. Để hiểu tất cả các thông tin, chúng ta cần phân loại chúng vào các hạng mục có ý nghĩa và hiểu hơn về các loại thông tin mà chúng ta đã thu thập.

Sau đó, đầu tiên lấy chiếc hộp đựng các đồ vật và chia chúng ra làm hai hạng mục, mô tả cụ thể từng hạng mục. Tiếp theo lại chia chúng thành bốn hạng mục và mô tả từng hạng mục. Giải thích với các em rằng việc phân loại đồ vật vào “các hạng mục có ý nghĩa” và hiểu hơn về các thông tin mà chúng ta đã thu thập có thể được gọi là sự “phân tích”.

Một hội thảo GS&DG với sự tham gia của thanh thiếu niên ở Togo.

Các nguyên tắc của phân tích:⁹

- Xác định vấn đề
- Chia vấn đề ra thành các thành tố nhỏ hơn
- Xác định các khoảng trống và tìm thêm thông tin nếu cần
- Đưa ra một phán đoán/kết quả tạm thời
- Kiểm tra với những người quan tâm
- Tiến hành kết luận

Trẻ em và người lớn từ nhóm GS&ĐG nông cốt cần làm việc có hệ thống và lô-gic khi sử dụng kế hoạch và các chỉ báo GS&ĐG để thu thập thông tin từ các nguồn khác nhau. Nhóm GS&ĐG cần phân tích các phát hiện một cách có hệ thống để thấy chúng cho ta thấy những gì.

Như đã mô tả ở Bước 5, nhóm GS&ĐG nông cốt cần phản ánh một cách phản biện và xem xét giá trị và tính hữu ích của các dữ liệu thu thập được. Bạn cần **so sánh các phát hiện được thu thập từ nhiều người khác nhau** để tìm hiểu: liệu các bên liên quan khác nhau thể hiện quan điểm giống hay khác nhau; các lý do khác nhau được đưa ra; và điều đó có nghĩa là gì. Nhóm GS&ĐG nông cốt cần hiểu rõ rằng các phát hiện giúp gợi mở những gì và cần cởi mở về những hạn chế của chúng. Bất cứ khi nào cần, nhóm nông cốt nên thu thập thêm thông tin bổ sung giúp mang lại các dữ liệu khách quan để hỗ trợ cho các quan điểm chủ quan của trẻ em hay người lớn. Ví dụ, nếu người lớn hoặc trẻ em mô tả việc học tập của trẻ được cải thiện như thế nào từ khi họ tham gia vào câu lạc bộ trẻ em, bạn có thể thu thập dữ liệu định tính nào từ nhà trường để xem liệu tuyên bố này có được củng cố bằng các cải thiện về kết quả kiểm tra hay kỳ thi của các thành viên câu lạc bộ trẻ em?

Nhóm GS&ĐG nông cốt của bạn cũng cần **so sánh các phát hiện thu thập được bằng nhiều phương pháp khác nhau**. Như đã đề cập ở phần trước, việc kiểm tra chéo dữ liệu (còn được gọi là phép đặc tam giác) giúp chúng ta thấy được các phát hiện nào là trùng khớp và phát hiện nào còn gây tranh cãi khi xuất phát từ các bên tham gia khác nhau. Nó có thể giúp xác định loại bằng chứng nào là vững chắc và loại nào chưa đủ tin cậy. Quá trình này cũng giúp nhóm GS&ĐG nông cốt xác định các khoảng trống thông tin mà họ cần kiểm tra với các nguồn thông tin bổ sung.

Chấm sao chất lượng cho bằng chứng: Để khuyến khích độ chuẩn xác và tin cậy trong thu thập và phân tích dữ liệu, chúng ta có thể giới thiệu việc “chấm sao” để phản ánh và đánh giá chất lượng bằng chứng được thu thập.

Bằng chứng yếu ★	Bằng chứng trung bình-tốt ★ ★	Bằng chứng tốt ★ ★ ★	Bằng chứng tuyệt vời ★ ★ ★ ★
Chỉ một vài ví dụ chủ quan được đưa ra. Phát hiện không thực sự được củng cố với các nguồn dữ liệu khác đã được kiểm tra.	Một vài ví dụ chủ quan được đưa ra từ các bên liên quan khác nhau. Nhưng không có các dữ liệu sẵn có để hỗ trợ cho các tuyên bố chủ quan.	Một số ví dụ chủ quan được đưa ra. Các nguồn dữ liệu khác củng cố cho các tuyên bố chủ quan.	Nguồn dữ liệu chủ quan và khách quan từ các bên liên quan khác nhau cho thấy kết quả giống nhau.

Một “**thang đo quy mô thay đổi**” có thể được sử dụng trong các buổi GS&ĐG có sự tham gia để khuyến khích trẻ em và người lớn cho biết bao nhiêu trẻ em đã hưởng lợi thông qua việc tham gia và hoàn cảnh của họ như thế nào. Thay đổi có thể hoặc là do sự tham gia trực tiếp của các em hay là kết quả của sự thay đổi một chính sách hay thực hành nào đó được mang lại thông qua sự tham gia của trẻ em. Ví dụ, nếu trẻ em mô tả mình đã giúp giảm các vụ việc đánh đập trẻ em thông qua sự tham gia vào một chương trình như thế nào, thì cần đặt câu hỏi có bao nhiêu trẻ hiện nay báo cáo về việc giảm tần suất các vụ đánh đập? Hãy chia số liệu thống kê ra các khoảng hợp lý, ví dụ ít hơn 10 trẻ em, từ 11-30, từ 31-75, từ 76-100, từ 101-300, từ 301-1000...? Nhóm trẻ em nào hưởng lợi – cả hai nhóm trẻ em gái và trẻ em trai ngang bằng nhau, hay nhóm này nhiều hơn nhóm kia? Trẻ em hưởng lợi thuộc nhóm tuổi nào và hoàn cảnh, đặc điểm thế nào?

Bạn cũng có thể thấy “thang đo quy mô thay đổi” này sẽ hữu ích khi tìm hiểu các kết quả về khía cạnh liệu có các trẻ em khác hưởng lợi từ chương trình một cách gián tiếp không và nếu có thì bao nhiêu.

CÁC ĐỀ XUẤT GIÚP BẠN ĐỐI CHIẾU VÀ RÀ SOÁT CÁC PHÁT HIỆN TỪ KẾ HOẠCH GS&ĐG

Các đề xuất sau đây liên quan đến các bảng đánh giá và chỉ báo (**Tập 3**).

Nhóm GS&ĐG nòng cốt nên lập kế hoạch họp mặt định kỳ hoặc vào các thời điểm quan trọng của quy trình đánh giá để đối chiếu và rà soát các phát hiện liên quan đến mỗi bảng trong **Tập 3**. Mỗi bảng đánh giá – về phạm vi, chất lượng và kết quả tham gia – có thể được xem xét lần lượt (sử dụng các chỉ báo được điều chỉnh từ kế hoạch GS&ĐG sao cho phù hợp với dự án hay chương trình của bạn).

Một nghiên cứu viên nhí đang phỏng vấn về tình hình tôn trọng quyền trong các trường ở La Dalia, Nicaragua.

Trong mỗi bảng, bạn cần rà soát mỗi chỉ báo liên quan đến thông tin mà bạn đã thu thập. Các thành viên nhóm GS&ĐG nòng cốt cần thảo luận các vấn đề sau:

- Thông tin và các phát hiện hiện có. Hãy đảm bảo rằng những phát hiện này được chia tách theo giới, độ tuổi và các yếu tố liên quan khác (như thứ tự anh chị em, dân tộc, tầng lớp, tôn giáo, khuyết tật, tình trạng HIV, tình trạng kinh tế-xã hội, v.v).
- “Chất lượng bằng chứng”.¹⁰ Việc luận giải các thay đổi được trực tiếp tạo ra do tác động của một chương trình cụ thể là điều khó khăn. Nhóm GS&ĐG nòng cốt của bạn cần cố gắng khẳng định rằng không chỉ đã có những thay đổi được tạo ra nhờ vào sự tham gia của trẻ em, mà còn cần xác định rằng những thay đổi này có được là do chính sự tham gia của trẻ em tạo nên, chứ không phải bất cứ nhân tố nào khác. Nhóm GS&ĐG nòng cốt có thể cần phải thu thập thông tin bổ sung thông qua các cuộc phỏng vấn tiếp theo sau và/hoặc phân tích thêm về dữ liệu thứ cấp để khẳng định liệu những thay đổi có phải là kết quả trực tiếp từ sự tham gia của trẻ em. Điều quan trọng là cần trung thực về những điểm mạnh cũng như hạn chế của bằng chứng mà bạn đưa ra.
- Các khoảng trống thông tin quan trọng hay điểm yếu của bằng chứng.
- Các ý tưởng để thu thập thông tin liên quan khác và/hoặc các bằng chứng vững chắc hơn.
- “Quy mô thay đổi”, đặc biệt là các kết quả ở cấp độ và phạm vi rộng hơn.
- Nhóm trẻ em hay người lớn nào hưởng lợi nhiều nhất? Nhóm nào hưởng lợi ít nhất? Liệu các trẻ em bị thiệt thòi nhất có được hưởng lợi? Nếu không, tại sao?
- Những bước tiếp theo có thể làm là:
 - Thu thập thêm thông tin hoặc tiếp tục chia tách các dữ liệu ra
 - Tư liệu hóa các phát hiện và phân tích trên mỗi bảng đánh giá trong **Tập 3**
 - Thảo luận các phát hiện và kiến nghị ban đầu với các bên tham gia khác nhau và/hoặc phản hồi các phát hiện chính đến các bên tham gia liên quan
 - Nghiên cứu và tư liệu hóa các bài học kinh nghiệm về quá trình GS&ĐG
 - Nghiên cứu và tư liệu hóa các bài học kinh nghiệm về chương trình và cách sử dụng các bài học này để cải thiện các chương trình trong tương lai.

BƯỚC 10 LẬP KẾ HOẠCH HÀNH ĐỘNG DỰA VÀO CÁC PHÁT HIỆN VÀ PHẢN HỒI ĐẾN CÁC BÊN LIÊN QUAN CHÍNH

Việc nhóm GS&ĐG nòng cốt của bạn tạo ra cơ hội cho các nhóm trẻ em, thanh thiếu niên, nhân viên và các bên tham gia chính khác suy ngẫm về các bài học kinh nghiệm có được từ quy trình và các phát hiện khi GS&ĐG sự tham gia của trẻ em là rất quan trọng. Điều này sẽ giúp có thêm cơ hội hành động dựa trên các phát hiện nhằm cải thiện chương trình.

Mục này của tập sách giới thiệu cách:

- Phác thảo một kế hoạch hành động
- Xây dựng và chia sẻ các báo cáo
- Trao đổi các phát hiện và có trách nhiệm giải trình hơn.

LẬP KẾ HOẠCH HÀNH ĐỘNG

Việc sử dụng các phát hiện trong GS&ĐG để cải thiện chất lượng của các chương trình có sự tham gia của trẻ em là rất quan trọng. Các phát hiện này cũng có thể cung cấp thông tin và hiểu biết cho công tác vận động nhằm mở rộng quy mô tham gia của trẻ em qua việc huy động các cơ quan chính quyền và các tổ chức xã hội dân sự tham gia. Các phương tiện thông tin cũng có thể tham gia hỗ trợ việc truyền thông và tuyên truyền các phát hiện chính và thông điệp vận động quan trọng.

Bạn có thể tổ chức các buổi họp quan trọng với các bên liên quan để tìm ra các khuyến nghị và lập kế hoạch hành động dựa trên các phát hiện từ quá trình GS&ĐG:

- Tập động não và liệt kê các ý tưởng, đề xuất hay khuyến nghị hành động.
- Nếu có nhiều khuyến nghị hay ý tưởng hành động, các bên tham gia có thể cần phân loại ưu tiên để xác định các lĩnh vực nào cần hành động tức thời và các lĩnh vực nào cần hành động dài hạn.

Sau khi đã cùng với các bên liên quan xác định được các lĩnh vực ưu tiên, bạn có thể bắt đầu xây dựng kế hoạch hành động (xem hộp ở trang bên dưới về ví dụ của Guatemala).

Lập kế hoạch hành động dựa trên các khuyến nghị theo thứ tự ưu tiên	Cái gì?	Tại sao?	Ai?	Ở đâu?	Khi nào?	Như thế nào?
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						

TỔ CHỨC PLAN GUATEMALA

Thông qua quá trình GS&ĐG, Plan Guatemala xác định rằng tổ chức và chức năng của Hội đồng Phát triển Cộng đồng của Trẻ em và Thanh niên (COCODITOS) đã trở nên có hệ thống và chuẩn hóa hơn. Các bài học kinh nghiệm khi triển khai dự án GS&ĐG thí điểm giúp xác định các khoảng trống trong đào tạo nhân viên để thúc đẩy sự tham gia của trẻ em theo các tiêu chí chất lượng (9 yêu cầu cơ bản về sự tham gia có hiệu quả và phù hợp đạo đức). Các tiêu chí chất lượng này đang được sử dụng để đảm bảo rằng tất cả trẻ em có cơ hội tham gia vào Hội đồng Phát triển Cộng đồng với sự nhấn mạnh vào bình đẳng giới, không phân biệt và bảo vệ trẻ em.

Kết quả của công tác GS&ĐG được chia sẻ tại các cuộc họp cộng đồng, với các lãnh đạo, phụ huynh và tình nguyện viên và tại các hoạt động học đường, với học sinh và giáo viên.

Tổ chức Plan Guatemala cũng dự kiến sử dụng các kết quả để phục vụ cho việc xây dựng các chương trình đang diễn ra và công tác vận động chính quyền tỉnh và trung ương, các đối tác và các bên tham gia khác.

XÂY DỰNG VÀ CHIA SẺ BÁO CÁO

Nhóm GS&ĐG nòng cốt của bạn cũng có thể xem xét các cách khác nhau để chia sẻ các phát hiện, thông qua văn bản viết cũng như các phương tiện thông tin sáng tạo và dễ tiếp cận hơn. Bạn cũng có thể xây dựng các **báo cáo đánh giá và giám sát** chính thức, có thể có ích cho việc hiểu biết về thể chế và lập kế hoạch hành động giai đoạn tiếp theo, hay để chia sẻ với các nhà tài trợ và người ủng hộ liên quan. Ngoài ra, có một cách khác là bạn có thể hỗ trợ trẻ em và thanh thiếu niên tham gia vào chương trình xây dựng các báo cáo **sáng tạo và thân thiện với trẻ em**. Điều này có thể giúp nêu bật những khía cạnh chính của quá trình và các phát hiện thông qua tranh vẽ, ảnh, phim hoạt hình, tác phẩm nghệ thuật và áp-phích cũng như ngôn từ. Trẻ em và người lớn cũng có thể muốn chia sẻ các kết quả thông qua các phương pháp có tính tương tác hơn – ví dụ như sân khấu hoặc múa rối.

CHIA SẺ KẾT QUẢ VỚI CÁC BÊN THAM GIA, TỔ CHỨC EVERYCHILD MALAWI

EveryChild Malawi tổ chức các buổi họp đánh giá dự án để chia sẻ những thành tựu chính của dự án Trẻ em Tham gia vào GS&ĐG. Các buổi họp đánh giá nhắm đến những người lãnh đạo truyền thống, trẻ em, các tổ chức cộng đồng, giáo viên, nhân viên phúc lợi xã hội của huyện và người trông trẻ.

Việc khuyến khích trẻ em tư liệu hóa lịch sử phát triển, các thành tựu và bài học kinh nghiệm có thể giúp gây phấn chấn, tạo cơ hội cho sự sáng tạo và các hoạt động biểu hiện văn hóa.¹¹ Tranh, ảnh có thể được trưng bày tại cộng đồng; hoặc trẻ có thể phát triển và trưng bày các tờ báo tường thể hiện những phát hiện của họ.

XÂY DỰNG VÀ CẬP NHẬT LƯỢC SỬ TRỰC QUAN CỦA BHIMA SANGHA, HIỆP HỘI TRẺ LAO ĐỘNG Ở NAM ẤN ĐỘ

Trẻ lao động là thành viên của Bhima Sangha, một hiệp hội trẻ em lao động ở miền Nam Ấn Độ, đã xây dựng và cập nhật một biểu đồ lược sử bằng hình ảnh của tổ chức do trẻ lãnh đạo của mình với các sự kiện quan trọng. Các em đã phác họa biểu đồ của mình thông qua hình ảnh như tranh tường và sao chép lên một tấm vải lớn. Cứ mỗi sáu tháng, các thành viên lại cập nhật biểu đồ này, như là một cuốn lịch sử sống về tổ chức của họ. Mô hình này đã được chứng minh là có tính hữu ích trong việc chia sẻ với các thành viên mới và các bên tham gia liên quan khác.

CHIA SẺ CÁC PHÁT HIỆN VÀ CHỊU TRÁCH NHIỆM GIẢI TRÌNH

Việc tìm cách chia sẻ phản hồi về các phát hiện với tất cả các bên liên quan chính, đặc biệt là trẻ em được xem là rất quan trọng. Trẻ em và người lớn cần được cung cấp phản hồi kịp thời và rõ ràng về tác động của sự tham gia của họ, về kết quả của bất kỳ quyết định nào và các bước hành động tiếp theo. Các thách thức và điểm yếu chính trong quá trình xây dựng chương trình được xác định thông qua việc đánh giá cũng nên được ghi nhận và các cam kết sử dụng các bài học kinh nghiệm để cải thiện chương trình trong tương lai cần được đưa ra. Xây dựng và chia sẻ các báo cáo thân thiện với trẻ em có thể tăng trách nhiệm giải trình với trẻ em và cộng đồng.

Trẻ em và thanh thiếu niên tham gia tích cực vào quá trình GS&ĐG có khả năng đưa ra những ý tưởng sáng tạo về các cách khác nhau để họ có thể chia sẻ các phát hiện quan trọng với những trẻ em và người lớn khác (xem hộp ví dụ từ Myanmar (Burma)).

XÂY DỰNG VÀ CHIA SẺ BÁO CÁO ĐÁNH GIÁ THÂN THIỆN VỚI TRẺ EM

Ở Myanmar (Burma), một cuộc đánh giá độc lập của tổ chức Save the Children về phản ứng khẩn cấp của Myanmar với cơn bão Nargis đã được tiến hành vào tháng 2/2009 bởi một nhóm chuyên gia đa lĩnh vực. Trọng tâm về sự tham gia có ý nghĩa của trẻ em được lồng ghép vào nội dung đánh giá, bao gồm cả cam kết xây dựng và phổ biến một báo cáo thân thiện với trẻ em về các phát hiện chính. Sử dụng các hình ảnh hoạt hình và trực quan, một ấn phẩm đã được phát triển bằng tiếng Anh, rồi dịch ra tiếng Myanmar, sau đó được phân phát cho trẻ em và các thành viên cộng đồng khác tại các khu vực triển khai chương trình, đặc biệt là các trẻ em đã tham gia chủ động vào hoạt động đánh giá.

PHỤ LỤC VỀ CÁC THUẬT NGỮ SỬ DỤNG TRONG GIÁM SÁT VÀ ĐÁNH GIÁ

Đây là định nghĩa của một số khái niệm quan trọng giúp bạn hiểu khi triển khai GS&ĐG:

Trách nhiệm giải trình (Accountability): Nghĩa vụ của các cơ quan trong quá trình thực hiện can thiệp cho cộng đồng phải cung cấp các thông tin, lý giải và tạo cơ hội đóng góp ý kiến và nói lên phản hồi về việc kế hoạch và quá trình thực hiện dự án/chương trình và các kết quả của can thiệp cho các bên tham gia, đặc biệt là người hưởng lợi, đi kèm với việc cân nhắc sử dụng hiệu quả các nguồn lực.

Hoạt động (Activity): Hành động hay công việc được triển khai mà thông qua đó các yếu tố đầu vào như ngân sách, hỗ trợ kỹ thuật và các loại nguồn lực khác được huy động để có được những đầu ra cụ thể.

Mục đích (Aim): Ý định hay đích đến cuối cùng, thường để mang lại những thay đổi tích cực.

Phân tích (Analysis): Quy trình lô-gic về điều tra dữ liệu nhằm tìm hiểu ý nghĩa của chúng.

Đánh giá (Assessment): Quá trình (có thể có hoặc không có tính hệ thống) thu thập thông tin, phân tích, sau đó đưa ra kết luận/phán xét dựa trên cơ sở thông tin có được.

Giả định (Assumption): Một niềm tin mang tính hiển nhiên và được sử dụng làm cơ sở cho một tuyên bố hay câu hỏi nghiên cứu.

Sự ghi nhận (Attribution): là sự công nhận những yếu tố là tác nhân tạo ra những thay đổi quan sát được hay kết quả đạt được. Nó thể hiện mức độ mà một can thiệp cụ thể mang tới các tác động phát triển, có tính đến các can thiệp và các nhân tố khác (được tiên liệu hay bất ngờ), hoặc những tác động bên ngoài.

Dữ liệu hiện trạng ban đầu (Baseline): Dữ liệu hiện trạng ban đầu là những thông tin làm cơ sở để so sánh các thay đổi. Nó tập hợp thông tin về tình trạng của một sự vật, hiện tượng trước hay ngay khi bắt đầu một chương trình hay dự án, làm căn cứ để đánh giá và đánh giá thay đổi.

Đối chuẩn (Benchmark): Là một tiêu chuẩn, hay một điểm tham chiếu, làm căn cứ để so sánh, đánh giá, đo lường hay phán đoán.

Nghiên cứu trường hợp (Case studies): Một cách tiếp cận dựa trên phương pháp luận mô tả một tình huống, cá nhân, trường hợp hay một dự án ở các địa điểm hay chương trình cụ thể.

Khái niệm (Concept): Một ý tưởng cấu thành một lý thuyết được thiết lập.

Nhóm đối chứng (Control group): Một nhóm gồm những người hội tụ đủ một số điều kiện nhất định, không tham gia vào hoạt động can thiệp và được lựa chọn ngẫu nhiên. Ngoài việc không tham gia vào can thiệp, nhóm đối chứng có các đặc điểm giống nhưng có thể phân biệt được với nhóm tham gia trên tất cả các phương diện, nhờ đó cho phép so sánh các thay đổi có được từ kết quả của chương trình.

Nguồn dữ liệu (Data source): Văn bản, tài liệu, tư liệu, con người, địa điểm hay hoạt động có chứa hoặc mang lại thông tin và bằng chứng.

Mô tả (Description): Sự diễn tả bằng lời về các địa điểm, sự kiện, con người hay tình huống.

Phân tách (Disaggregation): Phân tích dữ liệu bằng việc chia thành dữ liệu các nhóm khác nhau để thể hiện những khác biệt giữa các nhóm nhất định với biến của chúng trong cùng một mẫu. Dữ liệu có thể được phân tách theo giới, độ tuổi, nhóm dân tộc, khuyết tật, vị trí địa lý, tình trạng kinh tế-xã hội, tình trạng việc làm, tình trạng tị nạn và các tình trạng khác (như những người bị thay đổi nơi sinh sống trong một quốc gia hay những người vô quốc tịch), cũng như các đặc điểm xã hội khác.

Phổ biến/Tuyên truyền (Dissemination): Quá trình mà qua đó các tổ chức chia sẻ rộng rãi các phát hiện và bài học kinh nghiệm về GS&ĐG đến những người liên quan. Cụ thể, quá trình đó liên quan đến việc giao tiếp với những người hưởng lợi (trẻ em, cộng đồng, chính quyền địa phương) tham gia vào chương trình hay dự án để nâng cao trách nhiệm giải trình của tổ chức đó.

Ảnh hưởng (Effect): Thay đổi có hoặc không có chủ đích mà một can thiệp trực tiếp hoặc gián tiếp tạo ra.

Tính hiệu quả (Effectiveness): Mức độ mà các mục tiêu của một can thiệp đạt được, hoặc được mong đợi đạt được, có tính đến các yếu tố quan trọng liên quan.

Các tiêu chuẩn đạo đức (ethical standards): Các nguyên tắc hoặc tiêu chuẩn về thực hành, ứng xử làm hướng dẫn cho một nhóm hay cá nhân trong hoạt động nghiên cứu, giám sát và đánh giá. Cụ thể, chúng liên quan đến việc sử dụng phù hợp quyền hạn được trao cho một nhóm nhất định trong các hoạt động đó.

Cơ sở lập luận (Fact): Một niềm tin đúng và đã được xác minh (dựa trên thông tin được thu thập và phân tích một cách phù hợp).

Phản hồi (Feedback): Việc chia sẻ các phát hiện nảy sinh trong quá trình GS&ĐG giữa các bên liên quan, có tính hữu ích để thúc đẩy hiểu biết cho các bên. Quá trình này có thể bao gồm hoạt động thu thập và chia sẻ các phát hiện, kết luận, khuyến nghị và bài học kinh nghiệm.

Thảo luận nhóm tập trung (Focus group discussion): Một cuộc thảo luận có mục đích và được thúc đẩy giữa một nhóm người tham gia với cùng những đặc điểm nào đó. Thảo luận nhóm tập trung thường được triển khai trong một khung thời gian cụ thể và tập trung vào một số lượng câu hỏi hạn chế.

Mục tiêu tổng thể (Goal): Một tuyên bố tóm tắt về những gì mà chương trình hay dự án sẽ đóng góp cho các thành quả dài hạn, ví dụ về quyền trẻ em. Mục đích thường liên quan đến các tác động phạm vi lớn hoặc thường được xem là một tình trạng hay điều kiện lý tưởng.

Ý tưởng (Idea): Một lý thuyết chưa được chứng minh.

Tác động (Impact): Ảnh hưởng tích cực hoặc tiêu cực, chính yếu hay thứ yếu mang tính dài hạn do một can thiệp phát triển nhất định tạo ra một cách trực tiếp hoặc gián tiếp, chủ ý hoặc không có chủ ý.

Chỉ báo (Indicators): Một yếu tố hay biến số mang tính định lượng hoặc định tính cung cấp một phương tiện đơn giản và đáng tin cậy để đo lường thành quả, phản ánh sự thay đổi tạo ra bởi một can thiệp, hoặc giúp đánh giá hiệu suất của một nhân tố phát triển.

Đầu vào (Input): Nguồn ngân sách, nhân lực và vật lực được sử dụng cho một can thiệp phát triển nhất định.

Phòng vấn (Interview): Một cuộc phỏng vấn có thể được phát triển dựa trên diễn tiến “tự nhiên” của các cuộc hội thoại để có được sự thấu hiểu tốt hơn cũng như tìm hiểu thêm về suy nghĩ, ý kiến, hành động và quan sát của người được phỏng vấn.

Bài học kinh nghiệm (Lessons learned): Những tổng hợp dựa trên các kinh nghiệm GS&ĐG với các dự án, chương trình, hay chính sách rút ra từ những tình huống cụ thể đến những bối cảnh rộng hơn. Các bài học kinh nghiệm thường nêu bật các thế mạnh và điểm yếu trong các khâu chuẩn bị, thiết kế và thực hiện ảnh hưởng đến hiệu suất, kết quả và tác động.

Kế hoạch GS&ĐG (M&E plan): Một bản kế hoạch bằng văn bản cung cấp bức tranh tổng thể về các hoạt động và quy trình cụ thể sẽ được thực hiện để GS&ĐG một chương trình, dự án, hay một nhóm dự án cụ thể.

Phương tiện kiểm định (Means of verification): Phương tiện kiểm định cho biết cần thu thập thêm dữ liệu ở đâu để chứng minh rằng các mục tiêu xác định bởi chỉ báo đã được hoàn thành.

Phương pháp (Methodology): Một tập hợp các cách thức và kỹ thuật phân tích phù hợp cho việc đánh giá một hoạt động cụ thể. Phương pháp có thể nhắm đến việc thu thập các chứng cứ tốt nhất có thể để trả lời các câu hỏi đánh giá và phân tích.

Mục tiêu (cụ thể) (Objective): Một tuyên bố tóm tắt chi tiết hóa những gì mà một chương trình hay dự án cần đạt được với khung thời gian và nguồn lực nhất định của nó.

Quan sát (Observation): Quan sát là hành động nhìn chủ động để lưu ý và ghi lại các mẫu hành vi, giao tiếp hay phản ứng.

Kết quả (Outcomes): Những thay đổi ngắn hạn hay trung hạn tạo ra bởi các đầu ra của một hay nhiều can thiệp.

Đầu ra (Output): Một kết quả cụ thể (dễ đo lường và thực tế), tức thì và được lên kế hoạch cần phải đạt được để chương trình hay dự án hoàn thành mục tiêu hay mục đích của nó.

Công cụ có sự tham gia (Participatory tool): Các công cụ có sự tham gia bao gồm việc vẽ bản đồ trực quan, bảng biểu, tranh vẽ và bài tập vận động hay vở kịch để khám phá các mối quan hệ, yếu tố và các vấn đề ảnh hưởng đến người dân.

Dữ liệu định tính (Qualitative data): Thông tin mang tính tường thuật, trình bày dưới dạng văn bản được thu thập một cách có hệ thống, thông qua: phỏng vấn, thảo luận nhóm tập trung, công cụ có sự tham gia, bảng hỏi bán cấu trúc, quan sát và tổng hợp tài liệu.

Dữ liệu định lượng (Quantitative data): Các thông tin dưới dạng các con số có thể được sử dụng để phân tích thống kê, được thu thập thông qua: các bài kiểm tra/đánh giá, phân tích và tổng hợp dữ liệu thứ cấp (ví dụ như các nguồn dữ liệu đã có từ trước), hay khảo sát/bảng hỏi.

Bảng hỏi/khảo sát (Disaggregation): Tập hợp các câu hỏi được thiết kế để thu thập thông tin cụ thể từ một nhóm người xác định.

Tính phù hợp (Relevance): Mức độ mà các mục tiêu của can thiệp phát triển tương thích với những yêu cầu của người hưởng lợi, nhu cầu của đất nước, những ưu tiên của thế giới và các chính sách của đối tác và nhà tài trợ.

Tính tin cậy (Reliability): Mức độ nhất quán và tin cậy của dữ liệu và các kết luận đánh giá, liên quan đến chất lượng của công cụ, quy trình và các phân tích được sử dụng để thu thập và luận giải dữ liệu đánh giá.

Kết quả (Result): Đầu ra, kết quả hay tác động (có chủ ý hoặc không có chủ ý, tích cực và/hay tiêu cực) của một can thiệp phát triển.

Mẫu nghiên cứu (Sample): Một tập hợp dân cư xác định. Các mẫu nghiên cứu được thu thập để quyết định thông số hay đặc tính của toàn bộ nhóm dân cư. Việc lựa chọn một tập hợp dân cư được gọi là “chọn mẫu”.

Phân tích tình huống (Situation analysis): Những đánh giá và phân tích để hiểu tình huống từ đầu dự án hay chương trình. Đối với các chương trình liên quan đến quyền trẻ em, việc này thường bao gồm việc xác định những quyền bị vi phạm hoặc không được nhận thức đầy đủ (“khoảng trống”). Quá trình này cũng có thể bao gồm phân tích nguyên nhân – để hiểu các nguyên nhân tức thời và sâu xa của các hành động hay khoảng trống như vậy. Ngoài ra, nó cũng xác định ai chịu trách nhiệm thực hiện quyền trẻ em ở các cấp khác nhau (những người có trách nhiệm thực thi) và các lý do tại sao họ không/chưa hoàn thành trách nhiệm của mình.

Phép đặc tam giác (Triangulation): Việc sử dụng từ ba lý thuyết, nguồn/loại thông tin, hoặc loại hình phân tích trở lên để xác thực độ chuẩn xác của một đánh giá.

Xác thực (Validation): Quá trình kiểm tra chéo để đảm bảo dữ liệu thu thập được từ một phương pháp theo dõi và đánh giá được củng cố bởi dữ liệu thu thập từ một phương pháp khác.

Độ chuẩn xác (Validity): Mức độ chính xác mà các chiến lược và công cụ thu thập dữ liệu đo lường được những gì mà chúng có ý định đo lường.

CHÚ GIẢI

¹ Parry Williams, An Evaluation Primarily by Children Evaluators in the Save the Children UK Female Headed Household Project in Tajikistan, Save the Children UK, 1998

² Xem Horwath et al. *You Respond: Promoting effective project participation by young people who have experienced violence - a guide to good practice through training and development*, University of Sheffield, 2011

³ UNICEF, *Take Us Seriously: Engaging children with disabilities in decisions affecting their lives*, 2013

⁴ Joseph Rowntree Foundation, *Consulting with Disabled Children and Young People* (from the Findings series),

⁵ A Clark and P Moss, *Listening to Young Children: The Mosaic Approach*, National Children's Bureau, 2001

⁶ Các chi tiết được bao gồm chỉ để minh họa. Trẻ em và người lớn ở mỗi dự án đều muốn xây dựng các chỉ hoạch GS&ĐG của riêng mình.

⁷ Xem J Lennie, "Increasing the rigour and trustworthiness of participatory evaluations: learnings from *Evaluation Journal of Australasia*, 6, 1, 2006, pages 27-35

⁸ Xem J Boyden and J Ennew, *Children in Focus: A manual for participatory research with children*, Save the Children Sweden, 1997

⁹ Từ Peter Loizis, Save the Children UK workshop, Sri Lanka, 1996. Described in Boyden and Ennew, 1997 (thích 8).

¹⁰ Xem "Quality of Evidence star rating tool" on page 34 of this booklet.

¹¹ Xem thêm tại Tearfund, *Roots Resources: Root 7 - child participation*, 2004.

BỘ CÔNG CỤ GIÁM SÁT VÀ ĐÁNH GIÁ SỰ THAM GIA CỦA TRẺ EM

TẬP 4

Hướng dẫn 10 bước giám sát và đánh giá sự tham gia của trẻ em

Bộ công cụ này trình bày cách thức giám sát và đánh giá sự tham gia của trẻ em trong các chương trình, cộng đồng và toàn xã hội. Nó dành cho các nhà thực hành và trẻ em làm việc trong các chương trình có sự tham gia cũng như dành cho chính phủ, các tổ chức phi chính phủ, xã hội dân sự và tổ chức trẻ em mong muốn tìm kiếm giải pháp đánh giá và tăng cường sự tham gia của trẻ em trong xã hội.

Bộ công cụ gồm 6 tập

Tập 1: Giới thiệu cung cấp cái nhìn tổng quan về sự tham gia của trẻ em, cách thức xây dựng bộ công cụ và hướng dẫn vắn tắt về giám sát và đánh giá.

Tập 2: Đánh giá việc thiết tạo môi trường dựa trên tôn trọng và có sự tham gia của trẻ em cung cấp khung đánh giá và các công cụ thực hành để đo lường sự tham gia của trẻ em trong cộng đồng và xã hội.

Tập 3: Phương pháp đánh giá phạm vi, chất lượng và kết quả sự tham gia của trẻ em cung cấp khung lý luận về sự tham gia của trẻ em và giới thiệu các tiêu chuẩn và bảng biểu để đánh giá sự tham gia của trẻ em.

Tập 4: Hướng dẫn 10 bước giám sát và đánh giá sự tham gia của trẻ em xem xét sự tham gia của trẻ em, thanh thiếu niên và người lớn trong một quá trình. Nó cũng bao gồm hướng dẫn xác định mục tiêu và các chỉ số đánh giá sự tiến bộ, phương pháp thu thập dữ liệu mang tính hệ thống, tài liệu hóa các hoạt động và phân tích kết quả thu được.

Tập 5: Công cụ giám sát và đánh giá sự tham gia của trẻ em cung cấp các công cụ bạn có thể sử dụng khi làm việc với trẻ em, thanh thiếu niên cũng như các bên liên quan khác.

Tập 6: Kinh nghiệm, lời khuyên và khuyến nghị từ trẻ em và thanh thiếu niên do các thanh thiếu niên đã tham gia trong quá trình thử nghiệm công cụ này soạn thảo. Sbao gồm hai phần riêng biệt: một dành cho người lớn và một dành cho trẻ em và thanh thiếu niên.

